

1900

- Ο Κων. Καραθεοδωρή (γ. 1873) εγκαταλείπει το επάγγελμα του μηχανικού για να αφοσιωθεί στα αγαπημένα του μαθηματικά.
- Ο Μαρίνος Αντύπας εκδίδει στην Κεφαλονιά τη σοσιαλιστική εφημερίδα *Ανάστασις* (1900-1907).
- Η εκκλησία της Ελλάδος αφορίζει τον Ανδρέα Λασκαράτο για το βιβλίο του *«Τα μυστήρια της Κεφαλονιάς»* στο οποίο καυτηριάζει αυτούς που εκπροσωπούν τον Κλήρο και την πολιτική και εκμεταλλεύονται την αμάθεια του λαού.
- Οι πιο εύποροι Αθηναίοι κυκλοφορούν με τα πρώτα αυτοκίνητα που φοβίζουν τα άλογα και τους διαβάτες.
- Φωτίζονται με φωταέριο οι οδοί Σταδίου, Ερμού, Αιόλου και Φιλελλήνων στην Αθήνα.
- Ηλεκτροφωτίζεται ο Πειραιάς, καθώς τίθεται σε λειτουργία το εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό.
- Το έτος αυτό φοιτούν στα δημοτικά σχολεία περίπου 46χιλ. κορίτσια (ποσοστό 22,33%) από ένα συνολικό αριθμό κοριτσιών 206χιλ. και 153χιλ. αγόρια (ποσοστό 68,61%) από ένα συνολικό αριθμό αγοριών 223χιλ. Αντίθετα, σε πολλές χώρες της Δύσεως, ήδη στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, *«παρατηρείται ισότης εις την φοίτησιν των δύο φύλων»*.
- Το Πετρίτσειο Γυμνάσιο Ληξουρίου –που συντηρούνταν από το κληροδότημα του Σ. Πετρίτση- μετατρέπεται σε τριτάξια εμπορική σχολή.
- Αρχίζει τη λειτουργία της στον Πειραιά η Νυχτερινή Σχολή Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού του εκπαιδευτικού Συνδέσμου *«Προμηθεύς»* κυρίως για τεχνικούς πλοίων, και με επαγγελματικά δικαιώματα (μέχρι το 1912) αντίστοιχα με αυτά του Πολυτεχνείου, γεγονός που οδηγεί σε ανταγωνισμό μεταξύ των αποφοίτων των σχολών αυτών.
- Σε *«Ημερολόγιον, χρονογραφικόν, φιλολογικόν και γελοιογραφικόν του έτους 1900»* του Κων/νου Σκόκου αναφέρεται ότι έτσι όπως έχει η ελληνική γυμνασιακή *«παίδευσις»*, με την έλλειψη πρακτικών σχολών συμφώνων προς τις ανάγκες και αξιώσεις του νεότερου πολιτισμού, δεν εγγυάται τίποτα άλλο παρά *«επιστήμονας υπεραρίθμους, ων το στάδιον εκ των προτέρων εστί αποκεκλεισμένον»* και *«νεολαίαν ημιμαθή, αργόσχολον, αδρανή, δι' ουδέν θετικόν επάγγελμα ικανήν»*. Σ' αυτό οφείλεται, κατά το παραπάνω δημοσίευμα, *«η υπαλληλική θεσιθηρία εν Ελλάδι»* που συντελεί ώστε χιλιάδες νέοι να στρέφονται προς το δημόσιο ταμείο ζητώντας *«να τραφώσιν υπό του Πρυτανείου»* εποφθαλμιούντες κάποια θέση που θα τους εξασφαλίζει όχι μέλλον και πρόοδο αλλά *«τον επιούσιον της ημέρας»*.
- Ο Άρθουρ Έβανς αρχίζει ανασκαφές στην Κρήτη.
- Η Ιταλική αρχαιολογική αποστολή ξεκινά ανασκαφές στη Φαιστό.
- Ανεγκύεται το ναυάγιο των Αντικυθήρων από Έλληνες ψαράδες. Μεταξύ των ευρημάτων, ο περίφημος έφηβος των Αντικυθήρων (340π.Χ.)
- Γεννιέται στον Πειραιά ο μεγάλος διανοητής, φιλόσοφος και μεταρρυθμιστής Ε. Π. Παπανούτσος
- Γεννιέται στον Πειραιά η κορυφαία ηθοποιός Κατίνα Παξινού
- Γεννιέται στα Χανιά ο κορυφαίος ηθοποιός Αλέξης Μινωτής.
- Γεννιέται στη Λαμία ο ηθοποιός Χρήστος Ευθυμίου.
- Γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη ο ηθοποιός Βασίλης Λογοθετίδης.
- Γεννιέται στο Αϊδίνιο της Μ. Ασίας ο μουσικοσυνθέτης ελαφράς μουσικής Μιχάλης Σουγιούλ.
- Γεννιέται ο μουσικός (κανονάκι) Νίκος Στεφανίδης.
- Γεννιέται στη Σμύρνη ο ρεμπέτης Σπύρος Περιστέρης.
- Γεννιέται στη Σμύρνη ο μετέπειτα νομπελίστας ποιητής Γ. Σεφέρης, φιλολογικό ψευδώνυμο του Γ. Σεφεριάδη.
- Γεννιέται στη Θεσσαλονίκη ο ποιητής Γιώργος Θέμελης.
- Γεννιέται ο φιλόσοφος Ι. Ν. Θεοδωρακόπουλος.

Μάρτιος 1900

Η Βουλή ψηφίζει τον *«Νέο Κανονισμό του Στρατού»*, που δημιουργεί τις θέσεις του γενικού διοικητή και του επιθεωρητή του στρατού, τις οποίες καταλαμβάνει ο διάδοχος του θρόνου. Το στράτευμα τίθεται υπό τον έλεγχο των ανακτόρων. Δημιουργείται θύελλα διαμαρτυριών για τον διορισμό του πρίγκιπα Κωνσταντίνου ως αρχιστρατήγου και του συνταγματάρχη Σαπουντζάκη – που είχε κατηγορηθεί, όπως και ο Κωνσταντίνος για τη στρατιωτική πανωλεθρία του 1897 – ως αρχηγού του Επιτελείου.

Δεκέμβριος 1900

> Ιδρύεται το *«Ταμείο Εθνικού Στόλου»*, του οποίου η συμβολή στην ενίσχυση του Πολεμικού Ναυτικού θα αποδειχθεί αποφασιστική. Το ταμείο, που αντλεί 925.000 δραχμές τον χρόνο από τον κρατικό προϋπολογισμό, προικοδοτείται με 2.500.000 γαλλικά φράγκα από τον Γεώργιο Αβέρωφ και συνεισφορές άλλων πλούσιων Ελλήνων.

> Ο Γερμανός Καραβαγγέλης διορίζεται από τον πατριάρχη Κωνσταντίνο Ε' μητροπολίτης Καστοριάς. Αναπτύσσει έντονη δραστηριότητα έως την απομάκρυνσή του το 1908. Οργανώνει ένοπλες ομάδες στη Μακεδονία για την

προστασία των χωριών από τους Κομιτατζήδες και τις ληστοσυμμορίες. Περιοδεύει σε πόλεις και χωριά εμψυχώνοντας και βοηθώντας υλικά τους Έλληνες σε συνεργασία με τοπικούς παράγοντες και εύπορους ιδιώτες.

19 Δεκεμβρίου 1900

Υπογράφεται εμπορική συμφωνία με τη Ρουμανία. Είναι το πρώτο ρήγμα στη βαλκανική απομόνωση της χώρας μετά την ήττα του 1897.

31 Δεκεμβρίου 1900

Ο κρατικός προϋπολογισμός κλείνει με πλεόνασμα 9,5 εκατομμύρια δραχμές.

1901

- Εκτυπώνονται σε «*εργαστήριο εν Αλεξανδρεία της Αιγύπτου*» με έξοδα της βασίλισσας Όλγας οι μεταφράσεις των Ευαγγελίων στη δημοτική γλώσσα. Το έργο κυκλοφορεί σε περιορισμένο αριθμό μεταξύ των Ελλήνων της διασποράς.
- Ιδρύεται η τριτάξια Δημοτική Εμπορική Σχολή στην Αθήνα με Διευθυντή, κατά τα τέσσερα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της, τον Κυπάρισσο Στεφάνου.
- Λειτουργεί επίσημα το Νοέμβριο το **Βασιλικό Θέατρο**, με το «*Θάνατο του Περικλέους*» του Δημητρίου Κορομηλά και το «*Ζητείται Υπηρέτης*» του Μπάμπη Άννινου.
- Ιδρύεται η **Νέα Σκηνή του Βασιλικού Θεάτρου** από τον Κωνσταντίνο Χρηστομάνο.
- Ο Χρήστος Τσουντας ξεκινά ανασκαφές στον νεολιθικό οικισμό του Σέσκλου Μαγνησίας.
- Γεννιέται στην Μπράιλα της Ρουμανίας ο ποιητής Ανδρέας Εμπειρίκος.
- Γεννιέται στο Ληξούρι της Κεφαλονιάς ο αρχαιολόγος Σπύρος Μαρινάτος.
- Γεννιέται στο Αιτωλικό ο συγγραφέας και εκπαιδευτικός Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο επιφανής φιλόλογος Ιωάννης Κακριδής.
- Πεθαίνει ο σημαντικότερος Έλληνας ζωγράφος της λεγόμενης σχολής του Μονάχου Νικολάος Γύζης (γ. 1842)
- Πεθαίνει σε ηλικία 90 ετών ο ποιητής και λογοτέχνης Ανδρέας Λασκαράτος (γ. 1811).

22 Φεβρουαρίου 1901

> Ανανεώνεται για μια πενταετία η θητεία του αρμοστή πρίγκιπα Γεωργίου στη Κρήτη.

> Ο Ελ. Βενιζέλος αναπτύσσει στο Ηγεμονικό Συμβούλιο τις απόψεις του για την ένωση με την Ελλάδα. Θεωρεί ότι λόγω της στρατηγικής σημασίας του νησιού οι ισχυροί της Ευρώπης δεν επιθυμούν την ένωση. Εισηγείται λύση πλήρους αυτονομίας, με αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων. Με τη διοίκηση στελεχωμένη από Έλληνες και το στρατό οργανωμένο από Έλληνες η Κρήτη ελεύθερη πλέον να αναπτύξει τις σχέσεις της με την Ελλάδα θα προχωρήσει μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες, στην ένωση. Ο Γεώργιος αντίθετα, πιστεύει ότι μπορεί χάρη στους συγγενικούς δεσμούς του με τους εσπευμένους της Ευρώπης να επιτύχει άμεση ενσωμάτωση. Ο Βενιζέλος δημοσιεύει τις απόψεις του στον αθηναϊκό τύπο.

18 Μαρτίου 1901

Δημιουργείται πολιτική κρίση στην Κρήτη εξαιτίας της σύγκρουσης του πρίγκιπα Γεωργίου και του Ελ. Βενιζέλου. Ο Βενιζέλος τίθεται επικεφαλής των δυσανεσθμένων από τους χειρισμούς του Γεωργίου.

9 Σεπτεμβρίου 1901

«**Ευαγγελικά**»: Αρχίζει η δημοσίευση σε συνέχειες από την εφημερίδα Ακρόπολις, των Ευαγγελίων μεταφρασμένων στη δημοτική γλώσσα από το λόγιο βαμβακέμπορο του Λονδίνου και συγγραφέα Αλέξανδρο Πάλλη ο οποίος «*αποδίδει εις την γνησίαν γλώσσαν του ελληνικού λαού*» τις τέσσερις αφηγήσεις των Ευαγγελιστών της Αγίας Γραφής που τις προσονομάζει «*Η Νέα Διαθήκη κατά το Βατικανό Χειρόγραφο*». Ο ιδρυτής και διευθυντής της εφημερίδας Βλάσης Γαβριηλίδης, φυσιογνωμία προσοδευτική, κρίνει ότι «*θεάρεστον έργον είναι*» να φθάσει σε κάθε ελληνικό σπίτι και να «*γίνει απολύτως αντιληπτόν*» από κάθε Ορθόδοξο Έλληνα το Ευαγγέλιο.

1 Νοεμβρίου 1901

Η Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών προτείνει στην Ιερά Σύνοδο να απαγορεύσει οποιαδήποτε μετάφραση των Άγιων Γραφών.

4 Νοεμβρίου 1901

Η Θεολογική Σχολή Αθηνών υποβάλει υπόμνημα καταδεικνύοντας ότι είναι «επιβλαβής θρησκευτικώς και εθνικώς» η μετάφραση των Ευαγγελίων στη δημοτική.

6 Νοεμβρίου 1901

Με την παρακίνηση των καθηγητών τους, όπως οι «*γλωσσαμύντορες*» αντιδημοτικιστές ακαδημαϊκοί Κόντος, Βάσης και Μιστριώτης, οι φοιτητές εξεγείρονται «κατά της μεταφράσεως του Ευαγγελίου». Η Ιερά Σύνοδος αδιαφορεί και δεν τοποθετείται.

7 Νοεμβρίου 1901

Ογκώδης και οχλοκρατική συγκέντρωση στους Στύλους του Ολυμπίου Διός, την οποία συγκαλούν αυτόκλητοι πολιτικάντηδες της ομάδας Δηλιγιάννη καταλήγει σε φονικό. Οι χωροφύλακες, χάνουν τον έλεγχο της κατάστασης και

πυροβολούν στο πλήθος όταν κάποιοι, παρακινούμενοι από το υβρεολόγιο εναντίον του Αρχιεπισκόπου, αρχίζουν να κινούνται προς την Αρχιεπισκοπή. Ο τραγικός απολογισμός των επεισοδίων είναι οκτώ έως έντεκα, σύμφωνα με διάφορες πηγές, νεκροί, 70 τραυματίες και 22 συλληφθέντες, οι οποίοι παραμένουν στα κρατητήρια των στάβλων της Χωροφυλακής τρία εικοσιτετράωρα.

Η εφημερίδα «Ακρόπολις» διακόπτει τη δημοσίευση του Ευαγγελίου στη δημοτική και ζητά συγγνώμη από τους φοιτητές δηλώνοντας ότι παραμένει «πολέμιος αμείλικτος παντός φρονούντως αντεθνικώς και ατίμως ότι το Ευαγγέλιον πρέπει να αναγιγνώσκεται εν ταις εκκλησίαις εις άλλην τινά γλώσσαν πλην εκείνης εις την οποίαν εγράφη υπό των Θεοπνεύστων ανδρών».

8 Νοεμβρίου 1901

Πολιορκείται το Πανεπιστήμιο από τον Στρατό. Φοιτητές λιθοβολούν τους έφιππους αστυνομικούς.

10 Νοεμβρίου 1901

Κηδεύονται τα θύματα από τα επεισόδια. Γίνονται ταραχές μπροστά στη Βουλή.

12 Νοεμβρίου 1901

Μεγάλο συλλαλητήριο στην Αθήνα εγκρίνει ψήφισμα και καλεί την κυβέρνηση να απαγορεύσει τη μετάφραση και να δεσμευτεί ότι θα τιμωρείται αυστηρά όποιος το τολμήσει. Η κυβέρνηση του Γεωργίου Θεοτόκη παραιτείται και σχηματίζεται νέα κυβέρνηση από τον Ζαΐμη. Ο ευρωπαϊκός Τύπος χαρακτηρίζει την Ελλάδα «ανάξια μέλλοντος, στενοκέφαλη, απειθή και σοφιστική».

15 Νοεμβρίου 1901

Ο Ψυχάρης εκφράζει τη θλίψη του «διότι ζήτημα γλωσσολογικόν έλαβε χαρακτήρα θρησκευτικού φανατισμού».

1902

- Ο ατμοκίνητος σιδηρόδρομος στην Αθήνα γίνεται ηλεκτροκίνητος.
- Λειτουργεί η Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης από τον Αμερικανό Dr, J. H. House αρχικά ως μικρό ορφανοτροφείο του οποίου οι λίγοι τρόφιμοι εκπαιδεύονται σε αγροτικές εργασίες και, αργότερα, ως σχολή με τριετή διάρκεια σπουδών στην οποία έχουν δικαίωμα εγγραφής όσοι έχουν τελειώσει Δημοτικό.
- Η Μαρίκα Κοτοπούλη ερμηνεύει στο Βασιλικό Θέατρο ρόλους στο «Όνειρο θερινής Νυκτός» και στο «Φάουστ» του Γκαίτε.
- Ο αρχαιολόγος Σπυρίδων Στάης ανακαλύπτει τον Μηχανισμό των Αντικυθήρων, που θεωρείται το πρώτο και πολυπλοκότερο υπολογιστικό μηχάνημα.
- Γεννιέται στην Πάτρα ο πολιτικός Παναγιώτης Κανελλόπουλος.
- Γεννιέται στη Μ. Ασία ο μετέπειτα αρχηγός του ΚΚΕ, Ν. Ζαχαριάδης
- Γεννιέται στο Γαλαξίδι ο ζωγράφος Σπύρος Βασιλείου.
- Γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη ο ζωγράφος Γ. Βακαλό.

1 Φεβρουαρίου 1902

Με διαταγή του Υπουργείου Στρατιωτικών, δίνεται εντολή για την κατάσχεση των μεταφράσεων του Ευαγγελίου.

Νοέμβριος 1902

Ο Ίων Δραγούμης (1878-1920) γιος του Στέφανου Δραγούμη, τοποθετείται υποπρόξενος στο Μοναστήρι και θέτει τις βάσεις της «Μακεδονικής Φιλικής Εταιρείας», μιας αρκετά καλοστημένης αμυντικής οργάνωσης. Αξιωματικοί όπως ο Παύλος Μελάς, και οι αδελφοί Μαζαράκη, βοηθούν με χρήματα από την Ελλάδα.

17 Νοεμβρίου 1902

Τα δύο μεγάλα κόμματα (Δηλιγιάννη και Θεοτόκη) αναδεικνύονται ισοδύναμα στις εκλογές λαμβάνοντας 102 έδρες το καθένα. Το κόμμα του Αλ. Ζαΐμη με 19 έδρες καθίσταται ρυθμιστής της κατάστασης. Θα σχηματίσει βιώσιμη κυβέρνηση εκείνος που θα πάρει από τον βασιλιά την εντολή, δεδομένου ότι θα συνταχθούν μαζί του, επηρεαζόμενα από τον θρόνο, τα μικρότερα κόμματα. Οι οπαδοί του Δηλιγιάννη, για να επιτύχουν το προβάδισμα, προκαλούν ταραχές στην Αθήνα. Η κατάσταση εκτραχύνεται με αιματηρές συμπλοκές, τα περίφημα «**Σανιδικά**» - από τις σανίδες που αποσπούν από ανεγειρόμενες οικοδομές της οδού Σταδίου οι συγκρουόμενοι αντίπαλοι διαδηλωτές.

24 Νοεμβρίου 1902

Οι Δηλιγιαννικοί, πιο μαχητικοί από τους οπαδούς του Θεοτόκη επιβάλλουν πρωθυπουργό τον αρχηγό τους.

1903

- Έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα ο ζωγράφος Κωστής Παρθένης και γίνεται η «Διεθνής Έκθεσης Αθηνών».
- Ιδρύεται η *Εθνική Βιβλιοθήκη*.
- Αρχίζουν οι ανασκαφές στον νεολιθικό οικισμό του Διμηνιού κοντά στο Σέσκλο της Μαγνησίας από τον Χρήστο Τσούντα.

- Ιδρύεται η Φυσικομαθηματική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Ψηφίζεται ο νόμος 2991/1903 «Περί συστάσεως Εμπορικών Σχολών» επί του υπουργού Παιδείας Σπ. Στάη. Ο νόμος αυτός, καθώς και το συμπληρωματικό διάταγμα εκτελέσεώς του, καθορίζουν τους όρους ιδρύσεως εμπορικών σχολών Μέσης Εκπαιδεύσεως με δαπάνες του Κράτους και αποτελούν το νομοθετικό πλαίσιο για να ιδρυθούν Εμπορικές Σχολές –δημόσιες και ιδιωτικές– σε διάφορες πόλεις, καθώς και να αναγνωριστούν άλλες ισότιμες ή ομοταγείς προς τις δημόσιες. Οι πρώτες απ’ αυτές ιδρύονται στην Αθήνα, την Πάτρα και τη Σύρο, είναι τετρατάξιες και στην πρώτη τάξη εγγράφονται μαθητές με απολυτήριο Ελληνικού σχολείου ή ενδεικτικό Γ’ τάξεως του Βαρβακείου Λυκείου.
- Ιδρύεται στη Θεσσαλονίκη σύμφωνα με τη διαθήκη του Ιωάννη Παπάφη, το Παπάφειο Ορφανοτροφείο. Στη διαθήκη αναφέρεται ρητά ότι η αγωγή των ορφανών πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μπορούν «επανερχόμενα εις την κοινωνίαν να κερδίζουν το άρτον δι’ εντίμου εργασίας». Τα πρώτα εργαστήρια που λειτουργούν είναι επιπλοποιείου-ξυλουργείου και ραφείου. Την επόμενη χρονιά συγκροτείται τμήμα μουσικής.
- Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης: «Η φρόνισσα».
- Γεννιέται στην Αθήνα η ηθοποιός, χορογράφος και θιασάρχης Δόρα (Δωροθέα) Στράτου.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Κώστας Μουσούρης.
- Γεννιέται στη Μυτιλήνη ο λογοτέχνης Ασημάκης Πανσέληνος.
- Γεννιέται ο ρεμπέτης Κώστας Ρούκουνας.
- Γεννιέται στον Πειραιά ο ρεμπέτης Μήτσος Γκόγκος (Μπαγιαντέρας).

Ιανουάριος 1903

Σταφιδικό Πρόβλημα. Η αλόγιστη επέκταση των σταφιδαμπελώνων καθ’ όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα, ακολουθώντας συγκυριακές ανάγκες κατανάλωσης της σταφίδας, είχε ενταθεί με το άνοιγμα της γαλλικής αγοράς, την οποία οι σταφιδοπαραγωγοί της Πελοποννήσου περιέβαλαν με υπέρμετρη αισιοδοξία για μόνιμη διοχέτευση του προϊόντος τους. Ενώ όμως η αγγλική αγορά, όπου η σταφίδα χρησιμοποιείτο σε ξηρά μορφή στη ζαχαροπλαστική για την κατασκευή διαφόρων γλυκισμάτων και κυρίως για την κατασκευή της παραδοσιακής πουτίγκας, που καταναλωνόταν ευρύτατα και από τα λαϊκά στρώματα, ήταν μόνιμη και σταθερή, η απορρόφηση της σταφίδας από τη Γαλλία, όπου χρησιμοποιείτο για την παρασκευή οίνων λαϊκής κατανάλωσης, είχε ημερομηνία λήξεως, εφόσον οφειλόταν στην καταστροφή των γαλλικών αμπελώνων από τη φυλλοξήρα. Η ανάκαμψη των γαλλικών αμπελώνων από την ασθένεια είχε ως αποτέλεσμα να κλείσει απότομα η γαλλική αγορά όσο απότομα είχε ανοίξει. Οι συνέπειες αυτού του γεγονότος υπήρξαν καταστροφικές για τη χώρα εφόσον πλέον υπήρχε ένα μόνιμο πλεόνασμα στην παραγωγή της κορινθιακής σταφίδας το οποίο ήταν αδύνατον να καταναλωθεί.

Το Σταφιδικό Πρόβλημα φαίνεται να βρίσκει λύση, όταν Άγγλοι κεφαλαιούχοι προσφέρονται να αγοράζουν όλη την παραγωγή για 20 χρόνια. Θυελλώδεις συζητήσεις στη Βουλή μεταξύ υποστηρικτών και πολέμιων της πρότασης, η οποία γίνεται δεκτή με ενθουσιασμό από τους παραγωγούς.

Μάρτιος 1903

Ιδρύεται στην Αθήνα το «**Μακεδονικό Κομιτάτο**» με πρόεδρο τον δημοσιογράφο Δημ. Καλαποθάκη. Ανάμεσα στους συνιδρυτές, ο Ίων Δραγούμης και ο Παύλος Μελάς.

Απρίλιος 1903

Μακεδονία: Βούλγαροι Κομιτατζήδες ανατινάζουν το γαλλικό ατμόπλοιο *Γουαδαλκιθίρ* στη Θεσσαλονίκη και την Οθωμανική Τράπεζα της πόλης. Δυναμιτίζουν επίσης σιδηροδρομικές γέφυρες, σταθμούς και σήραγγες.

13 Ιουνίου 1903

Το πρώτο αντάρτικο σώμα από την Ελεύθερη Ελλάδα, από 10 άντρες, περνά την ελληνοτουρκική μεθόριο και εισέρχεται στη Δυτ. Μακεδονία. Σκοπός του είναι η ενθάρρυνση και τόνωση των Μακεδόνων για ένοπλη αντίσταση εναντίον της βουλγαρικής προπαγάνδας και της δράσης των Κομιτατζίδων. Αυτοί είναι οι Κρήτες: Ευθύμιος Καούδης, Γεώργιος Πέρος, Γεώργιος Δικώνυμος – Μακρής, Λαμπρινός Βρανάς, Γεώργιος Σεϊμένης, Γεώργιος Ζουρίδης, Γεώργιος Στρατινάκης, Ευστράτιος Μπονάτος, Μανούσος Καντουνάτος και Νικόλαος Λουκάκης.

25 Ιουνίου 1903

Καταψήφίζεται στη Βουλή και πέφτει η κυβέρνηση Θεοτόκη, εξαιτίας του Σταφιδικού Προβλήματος.

28 Ιουνίου 1903

Δίδεται ψήφο εμπιστοσύνης στη Βουλή στο Δημήτριο Ράλλη.

Ιούλιος 1903

Η κυβέρνηση Ράλλη με υπουργό Στρατιωτικών τον Ι. Κωνσταντινίδη, τροποποιεί τον νόμο περί Γενικής Διοικήσεως. Περιορίζεται κάπως η αυτονομία του στρατού έναντι της πολιτικής εξουσίας.

20 Ιουλίου 1903

Μακεδονία: **Εξέγερση του Προφήτη Ηλία (Ιλιντεν)** στο Κρούσεβο κοντά στο Μοναστήρι από τους Κομιτατζήδες με στόχο την πρόκληση γενικευμένης φιλοβουλγαρικής ανάφλεξης και τη δημιουργία αυτόνομης Βουλγαρικής Μακεδονίας με τη σύμπραξη όλου του χριστιανικού πληθυσμού της περιοχής.

2 Οκτωβρίου 1903

Μακεδονία: Καταστέλλεται με αιματηρό τρόπο η εξέγερση του Ίλιντεν με μεθοδευμένες εκκαθαρίσεις του τουρκικού στρατού. Οι ισχυροί της Ευρώπης επεμβαίνουν. Εκπονείται Αυστρορωσικό σχέδιο μεταρρυθμίσεων, «Πρόγραμμα του Μίρτσσεγκ», το οποίο προβλέπει, μεταξύ των άλλων συμμετοχή χριστιανών στη διοίκηση. Ο κίνδυνος απώλειας της Μακεδονίας είναι πλέον ορατός. Η ελληνική κυβερνητική πολιτική μεταβάλλεται ριζικά στο Μακεδονικό με έμπρακτη ενίσχυση του αγώνα.

1 Νοεμβρίου 1903

Το Βασιλικό Θέατρο ανεβάζει σε μετάφραση του Γεωρ. Σωτηριάδη, «ευρυμαθούς ελληνιστού και διαπρεπούς αρχαιολόγου», την Ορέστεια του Αισχύλου, ύστερα από 2.461 χρόνια, όπως υπενθυμίζει εφημερίδα της εποχής. Η παράσταση που έχει την υποστήριξη του Παλατιού, και προσωπικά του Γεωργίου, αποτελεί ένα από τα διασημότερα γεγονότα της χρονιάς. Η Μαρίκα Κοτοπούλη ενσαρκώνει την Αθηνά Παλλάδα και απαγγέλει το «Χαίρε της Τραγωδίας» του Κωστή Παλαμά. Η μουσική είναι του Στάνφορντ και εκτελείται από την ορχήστρα του Ι. Καίσαρη.

9 Νοεμβρίου 1903

Ο Πάυλος Νιρβάνας στο χρονογράφημά του στο πρωινό Άστυ σημειώνει: «Διατρέχονεν πάλιν ημέρας ρητορικής και φιλολογικοπατριωτικών εξάρσεων». Το βράδυ έχει διάλεξη ο καθηγητής Μιστριώτης. Οι φοιτητές καλούν τον ελληνικό λαό σε ανταρσία. Αρχίζουν τα **Ορεστειακά**.

15 Νοεμβρίου 1903

Αρχίζουν στη Φιλοσοφική Σχολή συζητήσεις και εκλέγεται επιτροπή «ήτις εκθύμως να εργασθή προ του κινδύνου ον διατρέχει η εθνική μας γλώσσα». Το απόγευμα ο Μιστριώτης βγάζει νέο επιθετικό λόγο: «Εγώ παραιτούμαι ας έλθη ο Παλαμάς να διδάξη». Οι φοιτητές φωνάζουν συκοφαντικά συνθήματα.

16 Νοεμβρίου 1903

Οι φοιτητές συγκεντρώνονται στο καφενείο «Γαμβέττα» και κάνουν πορεία προς το Βασιλικό Θέατρο καλώντας το λαό σε συμπάρασταση – διαδήλωση. Στη Σταδίου και στα Προπύλαια ξεσπούν επεισόδια. Συμπλέκονται φοιτητές και στρατός. Ακούγονται πυροβολισμοί. Μια σφαίρα πετυχαίνει στο στήθος έναν 22χρονο εφημεριδοπώλη τον Ι. Μαντά. Ορισμένοι μιλούν για περισσότερους νεκρούς και τραυματίες. Πυροσβεστικές αντλίες περιφρουρούν το χώρο γύρο από το Βασιλικό Θέατρο. Στις 9.30 αρχίζει η παράσταση χωρίς επεισόδια.

20 Νοεμβρίου 1903

Αρχίζουν ανακρίσεις για τα επεισόδια και καλούνται να καταθέσουν διευθυντές εφημερίδων.

6-16 Δεκεμβρίου 1903

Η κυβέρνηση Ράλλη παραιτείται. Ορκίζεται η κυβέρνηση του Γ. Θεοτόκη. Ορίζεται με νόμο ότι το πλεόνασμα της παραγωγής σταφίδας θα το αγοράζει η Σταφιδική Τράπεζα.

17 Δεκεμβρίου 1903

Ο καθηγητής Γεώργιος Μιστριώτης απολογείται στον ανακριτή και την επομένη στο μάθημά του λέει στους φοιτητές: «Εξορκίζω υμάς ίνα μαρτυρήσετε προ του μεγάλου του Έθνους δικαστηρίου αν είπον τι κατά της καθεστηκυίας τάξεως».

1904

- Ο Κων. Καραθεοδωρή παρουσιάζει τη διατριβή του με θέμα «Περί των ασυνεχών λύσεων στο λογισμό των μεταβολών» η οποία γίνεται αποδεκτή με βαθμό «άριστα».
- Ο Γ. Παπανδρέου εγγράφεται στη Νομική Σχολή Αθηνών.
- Χτίζεται η «Σχολή Ναυτικών Δοκίμων» στον Πειραιά, δωρεά του ευεργέτη εμπόρου Πανατζή Βασσάνη (γ. Πορταριά Πηλίου 1830 – θ. Αίγυπτος 1892).
- Συγκαλείτε το πρώτο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Συνέδριο με πρωτοβουλία του «Συλλόγου προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων», του οποίου πρόεδρος είναι ο Δ. Βικέλας, μετά από πρόταση του Γραμματέα του Συλλόγου Γ. Δροσίνη. Στο συνέδριο λαμβάνουν μέρος 996 σύνεδροι, στην πλειονότητά τους εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και υποβάλλονται 82 υπομνήματα. Ο υπουργός των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδύσεως Σπ. Στάης ανοίγοντας τις εργασίες αναφέρει: «Δεν έχετε ανάγκην να ακούσητε παρ' εμού ότι πανταχόθεν οι καρποί της ημετέρας παιδείας κρίνονται ανεπαρκείς, και οι εν τοις σχολείοις ημών προαλειφόμενοι εις τον αγώνα της ζωής δεν κατάγουσι θριάμβους όσοι αρμόζουσιν εις την φυλετικής ημών υπεροχήν, [...] η γονιμότης των παρεχομένων γνώσεων δεν πιστούται εν τω σταδίω της πείρας και των εφαρμογών τελεσφόρως, η δε πολύτιμος βαφή της φιλοπατρίας και της πατρίου θρησκείας δεν εγκολάπτεται εις τας απαλὰς των νέων ψυχὰς θαδῶς και εντόνως, όσον επιβάλλουσιν των καιρών οι περιστάσεις και των αντιτάλων ημών αι απειλαί και αδικοπραγίαι». Το συνέδριο αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα της «πρακτικής και τεχνικής εκπαίδευσέως» διαπιστώνοντας, παράλληλα, την μέχρις εσχάτων παραμέλησή της.
- Γεννιέται στη Λεμεσό της Κύπρου ο δημοσιογράφος και λογοτέχνης Αιμίλιος Χουρμούζιος.
- Γεννιέται στη συνοικία Πλάκα της Αθήνας η λογοτέχνης Λιλίκα Νάκου.
- Γεννιέται στο Αϊβαλή της Μ. Ασίας ο συγγραφέας και ακαδημαϊκός Ηλίας Βενέζης

- Γεννιέται στην Αθήνα ο κριτικός και ιστορικός της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Κωνσταντίνος Θησέως Δημαράς.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο διαπρεπής οικονομολόγος Ξενοφών Ζολώτας.
- Γεννιέται στη Χαλκίδα ο συνθέτης του 20ου αιώνα Νίκος Σκαλκώτας.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Βασίλης Αυλωνίτης.
- Γεννιέται ο ρεμπέτης Στράτος Παγιουμτζής.
- Πεθαίνει ο μεγάλος Έλληνας ζωγράφος Νικηφόρος Λύτρας (γ. 1832).
- Πεθαίνει ο Εμμανουήλ Ροΐδης ένας από τους πιο πνευματώδεις συγγραφείς των ελληνικών γραμμάτων (γ. 1836). Κύριο έργο του είναι το μυθιστόρημα «*Πάπισσα Ιωάννα*» (1866).

14 Ιανουαρίου 1904

Η «*Εταιρεία υπέρ της διδασκαλίας των αρχαίων ελληνικών δραμάτων*» ανακοινώνει ψήφισμα υπέρ του Γ. Μιστριώτη.

25 Ιανουαρίου 1904

Δημοσιεύεται στις εφημερίδες το βούλευμα του εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών για τα επεισόδια των «*Ορεσטיακών*» σύμφωνα με το οποίο παραπέμπονται στο ακροατήριο για να δικαστούν ως υπαίτιοι 11 φοιτητές.

29 Ιανουαρίου 1904

Ο Γ. Μιστριώτης πηγαίνει στο μάθημά του και μιλά «*στην ευγενή του Πανεπιστημίου νεολαίαν*».

24 Φεβρουαρίου 1904

Με διαταγή της ελληνικής κυβέρνησης, φθάνει κρυφά στη Μακεδονία ο αξιωματικός του πυροβολικού Παύλος Μελάς μαζί με άλλους 3 αξιωματικούς, τον Αλέξανδρο Κοντούλη, τον Αναστάσιο Παπούλα και τον Γεώργιο Κολοκοτρώνη, για να συγκεντρώσει στοιχεία, να μελετήσει προσωπικά την κατάσταση και να εισηγηθεί μέτρα για την ανάληψη ένοπλου αγώνα. Κυκλοφορεί με το ψευδώνυμο καπετάν Μίκης Ζέζας, σύνθεση των ονομάτων των παιδιών του. Στο σημειωματάριό του γράφει: «... *Σήμερα επί τέλους εκπληρούται ο πόθος μου...*».

8 Μαρτίου 1904

Ο Παύλος Μελάς γράφει στο ημερολόγιό του: «*Όταν εξεκινήσαμεν ήτο σκότος βαθύ. οι οδηγοί αμφέβαλλαν και πάλιν περί του δυνατού της πορείας Αλλ' επειδή επεμένονεν, υπήκουσαν. Μόλις όμως διήλθομεν εις το σκότος την επικίνδυνον τουρκικήν ζώνην αμέσως, ως δια μαγείας, τα πυκνά νέφη διελύθησαν και η σελήνη και τα άστρα μας εφώτισαν τον φοβερώτατον δρόμον, τον οποίον επί 3 ώρας ηκολουθήσαμεν δια μέσου παρθένων δασών, κρημνών, ανωφερειών και λοιπών. Ναι, Νάτα μου, επιστεύσαμεν όλοι, με όλην την ψυχήν μας, ότι ο Θεός εκείνην την στιγμήν ευλόγει το έργον μας και δια των αστέρων του εφώτιζε τον δρόμον μας. Η πεποίθησις αύτη μας έδωκε δυνάμεις υπερανθρώπους και, χωρίς να το εννοήσωμεν σχεδόν, εβαδίσσαμεν επί 9 ώρας, έκαστος φέρων βάρος 15-20 οκάδων. Τας δυσκολίας τας οποίας υπερνικήσαμεν, δεν ημπορώ να σου τας περιγράψω. Εις κάθε βήμα εκινδυνεύσαμεν να πέσωμεν ή να χάσωμεν τα μάτια μας από τους κλάδους των δέντρων [.....]. Το ψύχος είναι δριμύτατον. Τα πόδια μας παγωμένα, διότι η πυκνοτάτη δρόσος επάγωσε και περιπατούμεν επί πάγου. Πίπτομεν ημιθανείς σχεδόν, τυλισσόμενοι εις την κάπαν μας. Εν τούτοις είναι περίεργον ότι τα βασανιστήριά μας τώρα μόνον τα ενθυμούμεθα. Όταν τα υφιστάμεθα, ο νους μας όλων ήτο εις την Μακεδονίαν!*».

Κρυπτογραφική επιστολή του 'Ιωνα Δραγούμη πληροφορεί τον Παύλο Μελά για την πρόθεση της Αθήνας: «... *Η τουρκική πρεσβεία, μαθούσα την παρουσίαν των κ.κ. Μελά και Κοντούλη εις τα πέριξ της Καστορίας, προέβη εις παραστάσεις. Όπως διασκεδασθώσιν αι υποψίαι των Τούρκων εκρίναμεν αναγκαίον νά επιστρέψη προσωρινώς ο κ. Μελάς τουλάχιστον...*». Ο Παύλος αντιδρά βίαια, αρνείται να υπακούσει. Μάταια ένα ημερονύκτιο ο Κοντούλης προσπαθεί να τον μεταπείσει. Μόνον όταν του θυμίζει ότι σαν αξιωματικός έχει ορκισθεί υπακοή και του τονίζει ότι εξαιτίας του ίσως και να αποτύχει ολόκληρη η αποστολή τους, πείθεται με βαριά καρδιά, να επιστρέψει στην Ελλάδα.

29 Μαρτίου 1904

Δευτέρα του Πάσχα, ο Παύλος Μελάς ξαναβρίσκεται με την οικογένειά του στην Αθήνα.

4 Μαΐου 1904

Μακεδονία: Ο Λάμπρος Κορομηλάς διορίζεται γενικός πρόξενος της Ελλάδας στη Θεσσαλονίκη. Δραστήριος πολιτικός και φλογερός πατριώτης, αναλαμβάνει τα ηνία του αγώνα στο βιλαέτι της Θεσσαλονίκης. Δημιουργεί ένα αποτελεσματικό δίκτυο κατασκοπίας και δράσης στηριγμένο σε Έλληνες αξιωματικούς, που εμφανίζονται ως προξενικοί υπάλληλοι.

12 Μαΐου 1904

Ο ηρωικός Μακεδόνας Οπλαρχηγός Βαγγέλης Γεωργίου, από το Στρεμπένο (Ασπρόγεια) της Φλώρινας, επιστρέφοντας από το Μοναστήρι, πέφτει σε ενέδρα Βούλγαρων Κομιτατζίδων και σκοτώνεται ανάμεσα στη Λουμπένα (Πεδινό) και Αετόζι (Αετός) της περιοχής Αμυνταίου.

19 Ιουλίου 1904

Ο Παύλος Μελάς ξαναγυρίζει μόνος στη Μακεδονία σαν ζωέμπορος στην Κοζάνη και τη Σιάτιστα, όπου οργανώνει το πρώτο στρατιωτικό σώμα προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα ένοπλα τμήματα των Βουλγάρων. Κυκλοφορεί με το ψευδώνυμο Πέτρος Δέδες. Στις αλλεπάλληλες και με μεγάλη μυστικότητα και προσοχή συναντήσεις που έχει με τα μέλη της επιτροπής Αμύνης στην Κοζάνη, αρχικά, και στη Σιάτιστα στη συνέχεια, συμβουλεύει, καθοδηγεί και οργανώνει. Προτείνει να αυξήσουν τον αριθμό των τμημάτων της Άμυνας, να διενεργούν εράνους για την ενίσχυση

του αγώνα, να ενισχύουν το φρόνημα και το ηθικό των άτολμων και δειλών, και η Εκκλησία, όπως πάντα, να συμπαράστέκεται, να προστατεύει και να ενισχύει με κάθε τρόπο. Μετά από λίγο ξαναγυρίζει στην Αθήνα.

15 Αυγούστου 1904

Αντάρτικο σώμα από 6 άντρες, υπό τον Μακεδόνα Οπλαρχηγό Παντελή Κόκκινο, που προέρχεται από την Ελεύθερη Ελλάδα, εισέρχεται στη Δυτ. Μακεδονία με σκοπό να δράσει εναντίον των Βούλγαρων Κομιτατζίδων στην περιοχή Βογατσικού.

18 Αυγούστου 1904

Αντάρτικο σώμα από 14 άντρες υπό τον Ευθύμιο Καούδη, εισέρχεται από την Ελεύθερη Ελλάδα στη Δυτ. Μακεδονία για να δράσει στην περιοχή Κορεστίων (περιοχή όρους Βίτσι).

27 Αυγούστου 1904

Ξαναγυρίζει για τρίτη και τελευταία φορά ο Παύλος Μελάς στη Μακεδονία, επίσημα από το Μακεδονικό Κομιτάτο της Αθήνας. Διέρχεται την ελληνοτουρκική μεθόριο κοντά στη Μονή Μερίτσας (Οξυνεία Καλαμπάκας). Διοικεί ένα σώμα 35 αντρών από Μακεδόνες, Κρητικούς, Λάκωνες κτλ, όμως ουσιαστικά είναι αρχηγός όλων των αντάρτικων ομάδων που δρουν στις περιφέρειες Μοναστηρίου και Καστοριάς. Ο αγώνας είναι σκληρός, γιατί ούτε δοκιμασμένους οδηγούς έχουν, ούτε εύκολα μπορούν να τροφοδοτηθούν. Τους δυσκολεύουν πολύ οι αδιάκοπες βροχές. Εκτός αυτών οι τουρκικές αρχές έχοντας πληροφορηθεί το πέρασμα από τα σύνορα, τον καταδιώκουν με ενισχυμένο στρατιωτικό απόσπασμα. Ο Μελάς αντιδρά εναντίον των Κομιτατζήδων και προσπαθεί να ξεκαθαρίσει την περιοχή και να οργανώσει την τοπική άμυνα. Κέντρο των επιχειρήσεων του είναι τα χωριά Νεγοβάνη και Λέχοβο.

Σεπτέμβριος 1904

Φτάνουν στη Μακεδονία ελληνικά ένοπλα σώματα με επικεφαλής Έλληνες αξιωματικούς ή Κρήτες οπλαρχηγούς.

8 Σεπτεμβρίου 1904

Μετά από συνεχή πορεία αρκετών ημερών και συνθήκες βροχής και κακοκαιρίας, φθάνει ο Παύλος Μελάς με τους άνδρες του στο Κωσταράζι από το οποίο η Καστοριά απέχει δύο ώρες με τα πόδια. Εκεί μένουν δύο ημέρες για να συνέλθουν, ώστε ξεκούραστοι να συνεχίσουν την εκτέλεση της αποστολής τους.

15 Σεπτεμβρίου 1904

Ο Θεόδωρος Μόδης, από τα βασικά μέλη της Ελληνικής Επιτροπής Άμυνας Μοναστηρίου, που έχει συσταθεί με σκοπό την αυτοάμυνα του Μακεδονικού Ελληνισμού, σκοτώνεται σε ενέδρα από τους Κομιτατζίδες μέσα στην πόλη.

21 Σεπτεμβρίου 1904

Το μικρό αντάρτικο σώμα Καούδη επιτίθεται εναντίον Κομιτατζίδων, υπό τους Βοεβόδες Μήτρο Βλάχο και Κορσάκωφ, που βρίσκονται στο χωριό Τρίγωνο των Κορεστίων και τους προκαλεί σοβαρές απώλειες.

13 Οκτωβρίου 1904

Ο Παύλος Μελάς βρίσκεται στο χωριό Στάτιστα, που σήμερα προς τιμή του ονομάζεται Μελάς, για μια συνάντηση με τους οπλαρχηγούς Π. Κύρου και Καούδη και για να ξεκουράσει τους άνδρες του. Η συμμορία Κομιτατζήδων του Μήτρου Βλάχου, τον προδίδει. Τουρκικό απόσπασμα κυκλώνει το χωριό και το τμήμα του Μελά. Έπειτα από άμυνα δύο ωρών αποφασίζουν έξοδο. Πρώτος ορμά **ο Μελάς ο οποίος πληγώνεται θανάσιμα και πεθαίνει έπειτα από μισή ώρα.**

Η είδηση του ηρωικού θανάτου συγκλονίζει το πανελλήνιο το οποίο συνειδητοποιεί πόσο μπορεί να πλήξει τη χώρα η επικράτηση ενός ισχυρότερου βόρειου γείτονα.

14 Οκτωβρίου 1904

Η δασκάλα του χωριού Γκρήτσιστα της Γευγελής, Αικατερίνη Χατζηγεωργίου, χωρίς να υπακούσει στις απειλές του Βουλγαρικού Κομιτάτου να απομακρυνθεί από τη θέση της, από την οποία κρατάει ασβέστη τη φλόγα της ελληνικής συνειδησης των κατοίκων, μάχεται μαζί με 5 άλλους αγωνιστές κατά των Βούλγαρων Κομιτατζίδων, μέσα στο σπίτι της. Μετά από 4ωρη μάχη καίγεται ζωντανή σε αυτό μαζί με τους συμπολεμιστές της.

12 Νοεμβρίου 1904

Το αντάρτικο σώμα του Ανθυπολοχαγού Γ. Κατεχάκη (Ρούβα), μαζί με το σώμα του Οπλαρχηγού Ευθ. Καούδη, εισβάλουν στο οργανωμένο από το Βουλγαρικό Κομιτάτο χωριό Ζέλενιτς (Σκλήθρο) της περιοχής Φλώρινας και επιτίθενται εναντίον οικίας, όπου γίνεται γάμος σημαντικού στελέχους της *Εσωτερικής Μακεδονικής Επαναστατικής Οργάνωσης (ΕΜΕΟ)*, στον οποίο παραβρίσκεται και ο αρχικομιτατζής Κόλε. Κατά τη μάχη τα δύο αντάρτικα σώματα πετυχαίνουν να εξοντώσουν 12 ένοπλους Κομιτατζίδες και να κατατρομοκρατήσουν τη βουλγαρική οργάνωση της περιοχής.

17 Νοεμβρίου 1904

Αντάρτικο σώμα από 40 άντρες, υπό τον Ανθυπολοχαγό Πυροβολικού Γ. Τσόντο (Βάρδα) από τα Σφακιά της Κρήτης, περνά την ελληνοτουρκική μεθόριο κοντά στο Αγιοφύλλο Θεσσαλίας και μπαίνει στη Μακεδονία. Το Ελληνικό Μακεδονικό Κομιτάτο του έχει αναθέσει τη γενική αρχηγία των αντάρτικων σωμάτων της περιφέρειας Βιλαέτι Μοναστηρίου, μετά την ασθένεια του προκατόχου του Γ. Κατεχάκη.

30 Νοεμβρίου 1904

Το αντάρτικο σώμα του Ανθυπολοχαγού Γ. Κατεχάκη (Ρούβα) αντιμετωπίζει με επιτυχία 70 Κομιτατζίδες, υπό τους Μήτρο Βλάχο και Κορσάκωφ, στο ύψωμα Γιάμισε, δυτικά από το χωριό Ανταρτικό της Φλώρινας.

1905

- Ηλεκτροφωτίζεται για πρώτη φορά η οδός Αθηνάς στην Αθήνα.
- Ιδρύεται η *Λαϊκή Τράπεζα*.
- Γεννιέται στην Αθήνα η λογοτέχνης η Μέλπω Αξιώτη.
- Γεννιέται η Αντιγόνη Μεταξά (θεία Λένα).
- Γεννιέται στη Σύρο ο μεγάλος ρεμπέτης Μάρκος Βαμβακάρης.
- Γεννιέται στην Ολυμπία ο μουσικολόγος και μουσικοδιδάσκαλος Σίμων Καράς.
- Γεννιέται ο λογοτέχνης και δικηγόρος Γιώργος Θεοτοκάς.
- Γεννιέται στο Μοναστήρι (ΠΓΔΜ), ο δημοσιογράφος, ιστορικός και κοινωνικός αναλυτής Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου.

20 Φεβρουαρίου 1905

Εκλογική νίκη με απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία (142 στις 235 έδρες), του Θ. Π. Δηλιγιάννη. Ο Θ. Δηλιγιάννης, ο πάλαι ποτέ αντίπαλος του Χαρ. Τρικούπη, αρχίζει το τελευταίο στάδιο της πολιτικής του δράσης και της ζωής του.

10 Μαρτίου 1905

Κρήτη: «*Κίνημα του Θερίσου*» υπό την ηγεσία του Ελ. Βενιζέλου που τίθεται επικεφαλής 600 ενόπλων. Ο αρμοστής δεν επιλέγει βίαια αναμέτρηση. Οι μεγάλες δυνάμεις ενθαρρύνουν πολιτική διευθέτηση.

15 Μαρτίου 1905

Οι επαναστάτες της Κρήτης κηρύσσουν την ένωση της νήσου με την Ελλάδα.

25 Μαρτίου 1905

Το σώμα του Υπολοχαγού Γεωργίου Τσόντου (Βάρδα) προσβάλλει το χωριό Ζαγορίτσανη (Βασιλειάδα) της Δυτ. Μακεδονίας, στο οποίο κατοικούν κυρίως εξαρχικοί και προκαλεί μεγάλες καταστροφές σε έμπυχο και άψυχο υλικό. Κατορθώνει επίσης και αποκρούει τακτικές τουρκικές δυνάμεις, που φτάνουν εκεί για να επιβάλουν την τάξη.

14 Απριλίου 1905

Συζητούνται στη Βουλή το Σταφιδικό και τα χρέη προς την Σταφιδική Τράπεζα.

16 Απριλίου 1905

Το αντάρτικο σώμα του Υπολοχαγού Νικόστρατου Καλομενόπουλου (Νίδα), με δύναμη 115 αντρών που βρίσκεται στο χωριό Δροσοπηγή της περιοχής Μοριχόβου στη Μακεδονία, μετά από προδοσία, περικυκλώνεται και δέχεται επίθεση από τμήμα του τουρκικού στρατού, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν 6 άντρες και να αιχμαλωτιστούν άλλοι 45.

21 Απριλίου 1905

Τα αντάρτικα σώματα των Ανθυπολοχαγού Γεωργ. Κατεχάκη (Ρούβα) και του Υπολοχαγού Πέτρου Μάνου (Βέργου) που βρίσκονται στο ύψωμα Μουρίκι του όρους Σινιάτσικο της Κοζάνης, αποκρούουν σφοδρή επίθεση τουρκικών δυνάμεων. Μετά από επιτυχημένη ενέργεια οι Κατεχάκης και Μάνος περικυκλώνουν τις τουρκικές δυνάμεις οι οποίες δέχονται ταυτόχρονα και από τα νώτα επιθέσεις από τα τμήματα του Παύλου Γύπαρη και του Ανθυπολοχαγού Σπυρ. Ζαχαρόπουλου (Νύστα) με αποτέλεσμα να τραπούν σε φυγή με βαριές απώλειες.

5 Μαΐου 1905

Τα αντάρτικα σώματα του Υπολοχαγού Κων. Μαζαράκη και του Οπλαρχηγού Εμμ. Κατσίγαρη, που βρίσκονται στα Καλύβια Σαρμανίτσας του Βερμίου όρους, δέχονται επίθεση από τουρκικό τάγμα και κατορθώνουν μετά από σκληρή ολόημερη μάχη να απαγκιστρωθούν και να διαφύγουν.

8 Μαΐου 1905

> Ορκίζεται η μακροβιότερη κυβέρνηση Θεοτόκη. Θα παραμείνει έως τις 7 Ιουλίου 1909.

> Μακεδονία: Τα ελληνικά ένοπλα σώματα αποκτούν τον έλεγχο στα βιλαέτια Θεσσαλονίκης και Μοναστηρίου.

16 Μαΐου 1905

Το αντάρτικο σώμα του Λοχαγού Μιχ. Μωραΐτη (Κόδρου) από την Αθήνα, καταδιώκοντας βουλγαρική συμμορία Κομιτατζίδων, φτάνει στην περιοχή του χωριού Τσερναρέκα (Κάρπη) Γουμένισσας και αναγκάζεται να διανυκτερεύσει στη χαράδρα Γκαντάσι. Εκεί μετά από βουλγαρική προδοσία, δέχεται σφοδρή επίθεση από τουρκικές δυνάμεις. Παρά την ηρωική αντίσταση και τον τραυματισμό του επικεφαλής Τούρκου Λοχαγού, τελικά σκοτώνονται ο Λοχαγός Μωραΐτης και ο Ανθυπολοχαγός Σπ. Φραγκόπουλος, ενώ αιχμαλωτίζονται οι περισσότεροι από τους άντρες του.

31 Μαΐου 1905

Ο Θ. Π. Δηλιγιάννης δολοφονείται στην είσοδο της Βουλής από έναν τρόφιμο χαρτοπαικτικών λεσχών. Ως αιτία αναφέρεται η απόφαση να κλείσουν οι χαρτοπαικτικές λέσχες.

21 Ιουνίου 1905

Αντάρτικο σώμα υπό τον Οπλαρχηγό Ιωάννη Καλογεράκη από το Ζυμβραγό Χανίων, επιτίθεται στο Αετόζι (Αετός) της περιοχής Φλώρινας, εναντίον ομάδας κομιτατζίδων. Μετά από βουλγαρική προδοσία στους Τούρκους, δέχεται επίθεση από τους τελευταίους και στη συμπλοκή που ακολουθεί σκοτώνεται ο Καλογεράκης και 2 άντρες του.

15 Ιουλίου 1905

Κρήτη: Ο Βενιζέλος απορρίπτει συμβιβαστική πρόταση της Κρητικής Συνέλευσης για διευθέτηση της κρίσης.

29 Ιουλίου 1905

Τα σώματα των Καραβίτη και Μακρή επιτίθενται εναντίον της Τσέτας (Κομιτατζίδικο τμήμα) του βοεβόδα Ναούμ στο χωριό Κλαδοράχη και εξοντώνουν 17 Κομιτατζίδες.

30 Ιουλίου 1905

Κρήτη: Οι πρόξενοι των Δυνάμεων κηρύσσουν στρατιωτικό νόμο.

30 Αυγούστου 1905

Το σώμα του Ανθυπολοχαγού Κων. Μπουκουβάλα (Πετρίλου), που είναι εγκατεστημένο σε Καλύβες (Πατώματα) μέσα στη λίμνη των Γιαννιτσών, καταλαμβάνει τη βουλγαρική Καλύβα της Γκολεσάτης, κοντά στο χωριό Γυμνά και εξοντώνει 19 Κομιτατζίδες.

16 Σεπτεμβρίου 1905

Τα αντάρτικα σώματα Μακρή και Βλαχογιάννη συγκρούονται και σχεδόν διαλύουν το κομιτατζίδικο τμήμα (τσέτα) του βοεβόδα Ναούμ, ανάμεσα στα χωριά Γραδέσνιτσα και Δράγος της περιοχής Μοναστηρίου – Φλώρινας.

27 Σεπτεμβρίου 1905

Στην πλατεία «Ατ Παζάρ» του Μοναστηρίου, απαγχονίζεται από τους Τούρκους, μετά από καταδίκη σε θάνατο, ο Οπλαρχηγός του Μακεδονικού Αγώνα Καπετάν Κώττας, από τη Ρούλια (Κώττα) Κορεστίων. Ο ηρωικός Κώττας αν και σλαβόφωνος, είχε αδάμαστη ελληνική ψυχή και συνείδηση και η προσφορά του στον αγώνα ήταν μεγάλη.

2 Νοεμβρίου 1905

Κρήτη: Τερματίζεται το κίνημα του Θερίσου. Ο Βενιζέλος συναντάται με τους προξένους και υπογράφει πρωτόκολλο.

7 Νοεμβρίου 1905

Σε σύγκρουση με τουρκικό τμήμα, σκοτώνεται στο Πετάλινο (κοντά σε σημερινό Σερβικό έδαφος) ο Ανθυπολοχαγός Μαρίνος Λυμπερόπουλος (Κρόμπας) από τη Μεσσήνη Μεσσηνίας, επικεφαλής αντάρτικου σώματος.

11 Δεκεμβρίου 1905

Ελληνική δύναμη που είναι εγκατεστημένη στη λίμνη των Γιαννιτσών, υπό τους Ανθυπολοχαγούς Σταύρο Ρήγα και Ανθυποφαρμακοποιό Γεώργιο Τόμπρα, προσβάλλει βουλγαρική συμμορία μέσα στο χωριό Αρχοντικό. Αν και η μάχη είναι δύσκολη, εξαιτίας της επέμβασης τουρκικών δυνάμεων, οι Έλληνες διασπούν τον κλοιό και διαφεύγουν.

1906

- Διοργανώνεται στην Αθήνα η Μεσοολυμπιάδα, με αφορμή την επέτειο 10 ετών από την τέλεση των πρώτων Ολυμπιακών Αγώνων. Παίρνουν μέρος 884 αθλητές από 20 χώρες, ανάμεσά τους 300 Έλληνες και Ελληνίδες. Η διοργάνωση σημειώνει επιτυχία, αλλά δεν επιβιώνει λόγω υψηλού οικονομικού κόστους.
- Ενισχύεται σημαντικά το Πολεμικό Ναυτικό με την αγορά έξι νέων αντιτορπιλικών από τους πόρους του «Ταμείου του Στόλου».
- Ανασκαφές στο Σούνιο. Ανευρίσκονται ένας σχεδόν ακέραιος Κούρος και η κεφαλή ενός δεύτερου.
- Η Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή αρχίζει ανασκαφές στο ιερό της Αρτέμιδος Ορθίας στη Σπάρτη.
- Αρχίζει την ανεξάρτητη σταδιοδρομία της στο θέατρο η Μαρίκα Κοτοπούλη. Θα ισορροπήσει ανάμεσα στο δραματικό θέατρο και στην επιθεώρηση και θα ερμηνεύσει ποικιλία κωμικών και δραματικών ρόλων. Ταυτόχρονα θα δώσει υπόσταση σε ηρωίδες έργων χωρίς μεγάλη αξία.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο Ν. Χατζηκυριάκος Γκίκας επιφανής προσωπικότητα της νεοελληνικής ζωγραφικής.
- Γεννιέται στον Πειραιά ο καθηγητής μεσαιωνικής φιλολογίας Εμμανουήλ Κριαράς.
- Γεννιέται ο καθηγητής της Νεοελληνικής φιλολογίας Λίνος Πολίτης.
- Γεννιέται στην Κωνσταντινούπολη η ηθοποιός Μαρίκα Νέζερ.
- Γεννιέται στη Βράιλα της Ρουμανίας ο ηθοποιός Χρήστος Τσαγανέας.
- Γεννιέται στις 15 Ιανουαρίου στη Σμύρνη ο μεγιστάνας του πλούτου Αριστοτέλης Ωνάσης.

Φεβρουάριος 1906

Κρήτη: Διεθνής επιτροπή αναλαμβάνει να εξετάσει επιτόπια το ζήτημα και να συντάξει έκθεση.

Μάρτιος 1906

Μακεδονία: Φτάνει στη Θεσσαλονίκη ο αξιωματικός Αθ. Σουλιώτης (ψευδώνυμο: Νικολαΐδης) και αναλαμβάνει την καθοδήγηση της οργάνωσης της πόλης. Οργανώνεται οικονομικό μπουϊκοτάζ των βουλγαρικών επιχειρήσεων, δίκτυο παρακολούθησης και σώμα εκτελεστών.

23 Μαρτίου 1906

Μικρό αντάρτικο σώμα, με επικεφαλής τον Γ. Σκαλίδη, ενεργεί τολμηρή επιδρομή στην πεδιάδα Μοναστηρίου, όπου καταδιώκεται από τουρκικά τμήματα και κυκλώνεται κοντά στο χωριό Ζόβιτς, στον Εριγώνα ποταμό. Στη μάχη που επακολουθεί σκοτώνονται πολεμώντας ο επικεφαλής του σώματος και 10 από τους άντρες του.

26 Μαρτίου 1906

Διενεργούνται εκλογές και κυριαρχούν τα μετατρικουπικά κόμματα, με πρώτο του Γεωργίου Θεοτόκη που καταλαμβάνει 111 από τις 177 έδρες. Αρχίζει νέα εποχή με την είσοδο στη Βουλή των ανδρών εκείνων που συναποτελούν την αποκληθείσα ομάδα λόγω μαχητικότητας των «Ιαπώνων» του Δημ. Γούναρη.

28 Απριλίου 1906

Ο αρχηγός αντάρτικου σώματος Ανθυπίαρχος Χρήστος Πραντούνας (Καπετάν Καψάλης) από το Μεσολόγγι, ενώ πηγαίνει στη λίμνη των Γιαννιτσών για να παραλάβει ενίσχυση, σκοτώνεται από βουλγαρική ενέδρα μέσα στη λίμνη.

7 Μαΐου 1906

Το αντάρτικο σώμα του Ανθυπολοχαγού Αντ. Βλαχάκη (Λίτσα) προσβάλλει Βούλγαρους Κομιτατζίδες των χωριών Οσνίτσανη (Καστανόφυτο) και Έζερετς (Πετροπουλάκη) της Καστοριάς. Στη μάχη που ακολουθεί και κρατά οκτώ ώρες οι Βούλγαροι έχουν βαρύτατες απώλειες. Αυτή η μάχη είναι από τις πιο σημαντικές του Μακεδονικού Αγώνα. Στη συνέχεια τάγμα από 750 Τούρκους προσβάλλει το ελληνικό σώμα με αποτέλεσμα να σκοτωθούν ο Αντ. Βλαχάκης και ο Λεωνίδας Πετροπουλάκης (Υπαρχηγός), καθώς και 22 από τους άντρες τους.

29 Μαΐου 1906

Τα αντάρτικα σώματα Βολάνη, Γύπαρη και Κανελλόπουλου που βρίσκονται στο ύψωμα Χωράφι Μήτρου, ανάμεσα στο Λέχοβο και τα Απρόγεια Δυτ. Μακεδονίας, δέχονται επίθεση από υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις. Η μάχη κρατά 12 ώρες, είναι πολύ σφοδρή με σοβαρές απώλειες και από τις δύο πλευρές και η απήχησή της έντονη ακόμη και στους προξένους και στρατιωτικούς ακολούθους των ξένων κρατών.

11 Ιουνίου 1906

Τα αντάρτικα σώματα του Ανθυπασπιστή Αναγνωστάκου και του Λοχία Παπατζανετέα, επιτίθενται εναντίον της βουλγαρικής Καλύβας Αλή – Μπέη Λάκα στη λίμνη των Γιαννιτσών. Κατά τη διάρκεια της συμπλοκής σκοτώνονται 6 Κομιτατζίδες.

9 Ιουλίου 1906

Αλβανίζοντες και οπαδοί της ρουμανικής προπαγάνδας δολοφονούν σε ενέδρα το Μητροπολίτη Κορυτσάς Φώτιο, κοντά στο χωριό Μπραδίβιτσα της Μοράβας.

15 Ιουλίου 1906

Τα αντάρτικα σώματα των Οπλαρχηγών Ιωάννη Καραβίτη και Ευάγγελου Νικολούδη, από τους Λάκκους Χανίων, προσβάλλουν στο χωριό Γκορνίτσοβο (Κέλλη) της Φλώρινας, τη συμμορία του αρχικομιτατζή Τάνε. Τουρκική δύναμη που γνώριζε τις κινήσεις των σωμάτων και ενέδρευε στους λόφους γύρω από το χωριό, κυκλώνει τους Έλληνες Οπλαρχηγούς και στη μάχη που ακολουθεί σκοτώνεται ο Ευάγγελος Νικολούδης.

16 Ιουλίου 1906

Οι Βούλγαροι καταστρέφουν στη Φιλιππούπολη ελληνικά ιδρύματα, εκκλησίες και σχολεία. Με αυτόν τον τρόπο εκδηλώνουν την αγανάκτησή τους για τις επιτυχίες των ελληνικών αντάρτικων σωμάτων στη Μακεδονία.

23 Ιουλίου 1906

Κρήτη: Επιδίδεται στον αρμοστή το κείμενο της νέας ρύθμισης που περιλαμβάνει: ίδρυση κρητικής πολιτοφυλακής, αναθεώρηση του Συντάγματος και αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων.

30 Ιουλίου 1906

Άτακτα τμήματα Βουλγάρων επιτίθενται εναντίον των ελληνικών σχολείων της Αγκιάλου και παρά τη σθεναρή αντίσταση των κατοίκων της και την παρουσία της Χωροφυλακής πυρπολούν μεγάλο μέρος της πόλης. Ανάλογες καταστροφές γίνονται σε όλα τα κέντρα του Ελληνισμού της Ανατολικής Ρωμυλίας.

14 Αυγούστου 1906

Κρήτη: Οι μεγάλες δυνάμεις εκχωρούν στον Γεώργιο Α' το δικαίωμα να ορίζει το πρόσωπο του ύπατου αρμοστή του νησιού.

23 Αυγούστου 1906

Ο επικεφαλής αντάρτικου σώματος Κων. Γαρέφης από τη Μηλιά του Πηλίου, προσβάλλει τις συμμορίες των αρχικομιτατζιδών Λούκα και Καρατάσσου στα Καλύβια Καραφυλλέων, κοντά στο Τσερνέσοβο (Γαρέφης). Στη μάχη σκοτώνονται 14 Κομιτατζίδες καθώς και οι 2 αρχηγοί τους. Τραυματίζεται όμως θανάσιμα και ο Γαρέφης. Η ταφή του γίνεται στο χωριό Γραδέσνιτσα της περιοχής Μοριχόβου.

27 Αυγούστου 1906

Κοντά στα Καλύβια του Λάκκου, δυτικά από το ύψωμα Βίγλα Λούτζα του όρους Βίτσι, σκοτώνεται ο πρόμαχος των Κορεστίων κατά των Κομιτατζιδών, Παπασταύρος Τσάμης.

2 Σεπτεμβρίου 1906

Ο Οπλαρχηγός Αθαν. Χατζηπανταζής από τη Σκοτούσα Σερρών, σκοτώνεται σε συμπλοκή με τις τουρκικές δυνάμεις μέσα στην πόλη των Σερρών.

12 Σεπτεμβρίου 1906

Κρήτη: Παραίτηση του αρμοστή πρίγκιπα Γεώργιου ύστερα από υπόδειξη του πατέρα του και αναχώρησή του από το νησί. Νέος αρμοστής ορίζεται ο Αλέξανδρος Ζαΐμης.

14 Σεπτεμβρίου 1906

Στην πλατεία της Δράμας απαγχονίζεται από τους Τούρκους ο Αρμέν Κούπτσιος (Προκόπιος) από το Βώλακα Δράμας. Αγωνιστής με πλούσια εθνική δράση εναντίον των Βούλγαρων Κομιτατζιδών και εναντίον των Τούρκων. Ο Μητροπολίτης Δράμας Χρυσόστομος ανέθετε πολλές φορές σε αυτόν, σαν αρχηγό ομάδας, τις πιο επικίνδυνες αποστολές.

18 Σεπτεμβρίου 1906

Κρήτη: Φθάνει στο νησί ο νέος ύπατος αρμοστής Αλ. Ζαΐμης.

14 Νοεμβρίου 1906

Το αντάρτικο σώμα του Ανθυπολοχαγού Σαράντου Αγαπηνού (Τέλλου Αγρα), που δρα μέσα στη λίμνη των Γιαννιτσών, επιτίθεται εναντίον της κεντρικής βουλγαρικής Καλύβας, της περιοχής Ζερβοχωρίου, για να την καταλάβει. Παρά τις σοβαρές απώλειες που προξενεί στους Κομιτατζίδες δεν κατορθώνει να πετύχει το σκοπό του, ενώ τραυματίζεται ο ίδιος, ο υπαρχηγός του και άλλοι 4 άντρες.

19 Νοεμβρίου 1906

Ο Οπλαρχηγός Δημ. Νταλίπης από τη Γκαμπρέσα (Γάβρος) της Φλώρινας, σκοτώνεται μαζί με τους άντρες του σε μάχη με υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις στο χωριό Ζέλοβο (Ανταρτικό) της περιοχής Κορεστίων.

Την ίδια ημέρα ο Οπλαρχηγός Κύρου Παύλος από το Ζέλοβο (Ανταρτικό), μάχεται με υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις και πέφτει στα Όστιμα (Τρίγωνο), της περιοχής Κορεστίων.

1907

- Ιδρύεται η *Εμπορική Τράπεζα*
- Το Εθνικό Τυπογραφείο μεταφέρεται στο κτίριο που στεγάζεται μέχρι σήμερα, στην οδό Καποδιστρίου 34 στην Αθήνα.
- Ηλεκτροφωτίζονται οι πλατείες Ομονοίας και Συντάγματος και κεντρικοί δρόμοι της Αθήνας.
- Αρχίζουν οι εργασίες ασφαλτόστρωσης της οδού Πανεπιστημίου.
- Ο Γ. Παπανδρέου συλλαμβάνεται για συμμετοχή σε απαγορευμένη φοιτητική διαδήλωση και προφυλακίζεται για 27 ημέρες στις φυλακές Αβέρωφ. Γνωρίζεται με τη φοιτήτρια της φιλολογίας Σοφία Μινέικο.
- Αρχίζει η αγροτική αποκατάσταση προσφύγων από την Ρουμανία και την Ανατολική Ρωμυλία.
- Το Βασιλικό Θέατρο διακόπτει προσωρινά τις παραστάσεις, λόγω οικονομικών δυσχερειών.
- Ο Α. Κεραμόπουλος ξεκινά τις ανασκαφές στο Κάδμειο, τη Μυκηναϊκή Ακρόπολη των Θηβών.
- Αρχίζουν οι ανασκαφές στις Φθιώτιδες Θήβες, σημαντική πόλη της πρωτοβυζαντινής περιόδου.
- Ο Γιάννης Βλαχογιάννης εκδίδει τα απομνημονεύματα του στρατηγού Μακρυγιάννη.
- Κωστής Παλαμάς: *Ο δωδεκάλογος του γύφτου*.
- Γεννιέται στο Ηράκλειο Κρήτης η ηθοποιός Σαπφώ Νοταρά.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ζωγράφος, σκηνογράφος και ποιητής Νίκος Εγγονόπουλος
- Γεννιέται στο Ναύπλιο ο λογοτέχνης και δοκιμιογράφος Άγγελος Τερζάκης.
- Γεννιέται στην Τραπεζούντα του Πόντου ο δημοσιογράφος και θεατρικός συγγραφέας Δημήτρης Ψαθάς.
- Γεννιέται στις 8 Μαρτίου στη Πρώτη Σερρών ο Κωνσταντίνος Καραμανλής.
- Πεθαίνει ο ευεργέτης Γ. Γ. Μαρασλής (γ. 1831 στην Οδησό) μυστικοσύμβουλος του ρωσικού κράτους ο οποίος ενίσχυσε τον εκτός Ρωσίας Ελληνισμό με πλήθος δωρεών.

2 Μαρτίου 1907

Πρόσφυγες από την Αγκίαλο Βουλγαρίας ιδρύουν τη Νέα Αγκίαλο Βόλου.

7 Μαρτίου 1907

Ο Μαρίνος Αντύπας γεννημένος το 1872 στο χωριό Φερεντινάτα της Κεφαλονιάς, διευθύνει από το 1906 τα κτήματα του θείου του Γ. Σκιαδαρέση στο Θεσσαλικό κάμπο. Εκεί, αγωνίζεται για τα δικαιώματα των εξαθλιωμένων αγροτών. Οι ενέργειές του προκαλούν το μίσος των τσιφλικάδων, που προσπαθούν να τον εκμηδενίσουν. Ο Μ. Αντύπας διατρέχει τα χωριά και κινητοποιεί τους αγρότες για τα δικά τους, με αποκορύφωμα το συλλαλητήριο στο Λασποχώρι αρχές του 1907. Οι τσιφλικάδες της Θεσσαλίας, βλέποντας πως δεν μπορούν να τον κάμψουν, προκαλούν τη δολοφονία του στον Πυργετό Λάρισας. Ηθικός αυτουργός, ο Ιωάννης Κυριακού. Η δολοφονία του προκαλεί λαϊκές εκδηλώσεις και αντιδράσεις σε όλη την Ελλάδα.

12 Απριλίου 1907

Ο Οπλαρχηγός Φιωτάκης Παναγιώτης, από το Γαλατά Χανίων, κυκλώνεται από τουρκικές δυνάμεις, μετά από προδοσία των Βουλγάρων στη Μονή Παραλόβου στην καμπή του Εριγώνα ποταμού στην περιοχή Μοριχόβου. Μετά από ηρωική αντίσταση οι άντρες της ομάδας του εξοντώνονται, ενώ ο ίδιος αφού εξαντλεί και το τελευταίο φυσίγγιό του, αυτοκτονεί για να μη συλληφθεί αιχμάλωτος.

30 Απριλίου 1907

Ο αγωνιστής Προκόπιος Καμπόκης σκοτώνεται μέσα στο χωριό του στην Καλλιθέα Δράμας, σε συμπλοκή με συμμορία 30 Κομιτατζίδων. Η εθνική του δράση καθώς και όλης της οικογένειας Καμπόκη στην περιοχή της Δράμας ήταν υπέροχη από κάθε πλευρά.

8 Μαΐου 1907

Ο Ανθυπολοχαγός Ζαχαρίας Παπαδάς (Φούφας) από το Πλατανάκι Αρκαδίας, επιτίθεται με το αντάρτικο σώμα του εναντίον Βουλγαρων Κομιτατζίδων που βρίσκονται μέσα στο χωριό Παλαιοχώρι (Φούφα). Στη μάχη που επακολουθεί σκοτώνεται ο ίδιος μαζί με 4 από τους άντρες του.

10 Μαΐου 1907

Ο Υπολοχαγός Σάρρος, αρχηγός του δυτικού τμήματος της λίμνης των Γιαννιτών, καταλαμβάνει μετά από πολλές συμπλοκές, βουλγαρική Καλύβα (Πάτωμα), που ήταν από τα ορμητήρια των Κομιτατζίδων στη λίμνη.

7 Ιουνίου 1907

Ο Ανθυπολοχαγός Σαράντης Αγαπηνός (Τέλλος Άγρας) από το Ναύπλιο, αρχηγός αντάρτικου σώματος της λίμνης των Γιαννιτών, παγιδεύεται από τον αρχικομιτατζή Ζλατάν και συλλαμβάνεται από τη συμμορία του αρχικομιτατζή Κασάπτσε. Αφού τον περιφέρουν στα εξαρχικά χωριά της περιοχής Γιαννιτών, **μετά από σκληρά βασανιστήρια τον απαγχονίζουν** ανάμεσα στα χωριά Καρυδιά και Βλάδοβο (Άγρα).

14 Ιουνίου 1907

Τα αντάρτικα σώματα των Ανθυπολοχαγών Παπαβιέρου, Θειάφη και Φαληρέα, που βρίσκονται στα υψώματα Σούμπρετς και Βέρμπιστα της περιοχής Βίτσι, δέχονται επίθεση μετά από κυκλωτική ενέργεια, από υπέρτερες τουρκικές δυνάμεις. Οι Έλληνες αντάρτες μετά από σκληρή μάχη, καταφέρνουν να διαφύγουν, αφού προξενούν στους Τούρκους σημαντικές απώλειες.

3 Ιουλίου 1907

Τα αντάρτικα σώματα του Ανθυποφαρμακοποιού Τόμπρα και του Ανθυπασπιστή Πλατανιά, προσβάλλουν τη βουλγαρική συμμορία του Κορσάκωφ, που βρίσκεται μέσα στο χωριό Φτελιά των Κορεστίων. Μετά από σκληρή μάχη εξοντώνονται 10 Κομιτατζίδες, ανάμεσα στους οποίους και ο περιβόητος αρχικομιτατζής Κορσάκωφ.

14 Ιουλίου 1907

Πενταμελές σώμα των Οπλαρχηγών Δημητρίου Γκογκολάκη (Μητρούση) και του Λοχία Θεόδωρου Τουρλεντέ, εγκλωβίζεται από τους Τούρκους μετά από βουλγαρική προδοσία, στη συνοικία Κάτω Κεμενικιά των Σερρών. Μετά από άνισο αγώνα, σκοτώνονται οι Τουρλεντές, Μητρούσης και ένας αντάρτης, ενώ οι υπόλοιποι 2 αιχμαλωτίζονται και απαγχονίζονται.

Ενδεκαμελές αντάρτικο σώμα, υπό τον Ανθυπολοχαγό Ανδρέα Μακούλη (Στενημαχίτη), κυκλώνεται από τουρκικό απόσπασμα στο χωριό Δοβίστα (Εμμανουήλ Παπάς). Στη συμπλοκή που επακολουθεί σκοτώνονται 9 άντρες του σώματος, ανάμεσα στους οποίους και ο Μακούλης.

16 Ιουλίου 1907

Ο επικεφαλής του αντάρτικου σώματος Ανθυπολοχαγός Νικ. Τσοτάκος (Γέρμας), με δύναμη 41 αντρών και με υπαρχηγό τον Επιλοχία Βασ. Τσιμπιδάρο, από τη Μάνη Λακωνίας, περικυκλώνεται από τμήμα του τουρκικού στρατού μέσα στη χαράδρα Καλογερικού, κοντά στη Γέρμα Καστοριάς. Στη μάχη που επακολουθεί για να βγουν από τη χαράδρα σκοτώνονται 23 άντρες του σώματος ανάμεσα στους οποίους οι Τσοτάκος και Τσιμπιδάρος, ενώ 11 αιχμαλωτίζονται.

30 Ιουλίου 1907

Τμήμα του αντάρτικου σώματος του Δουμπιώτη υπό τους Λοχίες Λούρο και Κορδίτσα, διαλύει συμμορία Κομιτατζίδων κοντά στη θέση Ξηροβούνι, ανάμεσα στο Ξηρολίβαδο και την Κουμαριά της περιοχής Βέροιας και κατορθώνει να εξοντώσει τον αρχικομιτατζή Κασάπτσε, που είναι εμπνευστής της παγίδευσης και του απαγχονισμού του Ανθυπολοχαγού Αγαπηνού (Άγρα).

26 Αυγούστου 1907

Το μικρό αντάρτικο σώμα του Οπλαρχηγού Παντελή Παπαϊωάννου κυκλώνεται μετά από προδοσία στο χωριό Μοκρίνο στις βόρειες υπώρειες του όρους Κερκίνη (Μπέλες). Κατορθώνει όμως να διασπάσει τον κλοιό και διαφεύγει. Κατά τη διάρκεια της διαφυγής σκοτώνεται ο Παπαϊωάννου και 3 από τους άντρες του.

29 Αυγούστου 1907

Τμήμα του αντάρτικου σώματος του Δουμπιώτη υπό τον Επιλοχία Παπαβασιλείου και το Λοχία Λούρο κατορθώνει να εξοντώσει, μετά από μάχη με συμμορία Κομιτατζίδων, τον ισχυρό αρχικομιτατζή Μανάφη.

Σεπτέμβριος 1907

Ανακαλείται από την Θεσσαλονίκη μετά από τουρκικές διαμαρτυρίες ο Λάμπρος Κορομηλάς, όμως η υπόθεση του Μακεδονικού αγώνα έχει κριθεί, εμποδίζοντας να χαθούν περιοχές που αποτελούν αργότερα την Ελληνική Μακεδονία.

6 Οκτωβρίου 1907

Τα αντάρτικα σώματα των Οπλαρχηγών Παπαβιέρου και Κατσιάρη προσβάλλουν το χωριό Παπαδιά του Μοριχόβου, πυρπολούν 12 σπίτια και προκαλούν σοβαρές απώλειες στους Κομιτατζίδες που διαμένουν εκεί.

23 Οκτωβρίου 1907

Το αντάρτικο σώμα του Ανθυπολοχαγού Κοσμοπούλου προσβάλλει κοντά στην Ασπροβάλτα της περιοχής Λαγκαδά, συνοδεία Τούρκων χωροφυλάκων που προστατεύει Βούλγαρους αποίκους, οι οποίοι κατευθύνονται προς το Άγιο Όρος. Σκοτώνονται 27 Βούλγαροι, ενώ οι υπόλοιποι υποχρεώνονται σε επαναπατρισμό. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος κανείς άποικος δεν τολμά να κατέλθει προς τη Χαλκιδική.

27 Οκτωβρίου 1907

Πραγματοποιείται γενική απογραφή πληθυσμού. Παρατηρείται αύξηση του πληθυσμού της χώρας από την προηγούμενη απογραφή του 1896, κατά 198.146, φτάνοντας τα 2.631.952 άτομα.

1908

- Για πρώτη φορά ύστερα από μια μεγάλη περίοδο ανάκαμψης, τα δημόσια οικονομικά εμφανίζουν έλλειμμα 9.800.000 δραχμών.
- Κάνουν την εμφάνισή τους τα πρώτα ηλεκτρικά τραμ τα οποία αντικαθιστούν σταδιακά τα ιππήλατα οχήματα.
- Λειτουργεί το πρώτο τηλεφωνικό κέντρο της Αθήνας με 200 συνδρομητές.
- Ιδρύεται με πρωτοβουλία του Αλέξανδρου Δελμούζου η «Κοινωνιολογική Εταιρεία».
- Ο Αλέξανδρος Δελμούζος δημοσιεύει στην Εφημερίδα Ακρόπολις τις απόψεις του για τη μορφωτική αξία της δημοτικής.
- Ιδρύεται το Ανώτερο Παρθεναγωγείο Βόλου που είναι «το πρώτο –και ουσιαστικά το μόνο ως σήμερα- σχολείο με διαφορετικό προσανατολισμό από τα άλλα σχολεία της επικρατείας». Στόχος της λειτουργίας του –κατά τον Δημ. Σαράτση- είναι να μορφώνονται σ' αυτό Ελληνίδες με θετικό και φωτισμένο μυαλό, που να 'ναι σε θέση να στήσουν ένα σπίτι νοικοκυρεμένο και να μορφώσουν τα παιδιά τους, όπως πρέπει. Πρώτος Διευθυντής ορίζεται ο Αλ. Δελμούζος ο οποίος αντιμετωπίζει αμέσως την αυστηρή κριτική των «συντηρητικών» φορέων στην κοινωνία, στην εκπαίδευση και την πολιτική.
- Ιδρύεται στην Αθήνα το Γαλλικό Ινστιτούτο.
- Το Βασιλικό Θέατρο, αφού πρόσφερε στο κοινό 140 έργα, τα περισσότερα από τα οποία κλασσικά, κλείνει τον Απρίλιο χρεοκοπημένο.
- Αρχίζει την ανεξάρτητη σταδιοδρομία της στο θέατρο η Κυβέλη Αδριανού. Θα ξεχωρίσει ιδιαίτερα στο έργο *Δεσποινίδα Τζούλια* του Στριντμπεργκ, και *Λοκαντιέρα* του Γκολντόνι και θα ερμηνεύσει με άνεση δύσκολους ρόλους Ίφενικών ηρωίδων με σύνθετο ψυχολογικό υπόβαθρο.
- Γεννιέται στην Προύσα ο μεγάλος παιδαγωγός του θεάτρου μας Κάρολος Κουν.
- Γεννιέται στην Περαιά Κορινθίας ο ηθοποιός Παντελής Ζερβός
- Γεννιέται στην Αθήνα ο μεγάλος ηθοποιός και διανοούμενος Δημήτρης Μυράτ.
- Γεννιέται στην Κάτω Τιθωρέα Λοκρίδας ο κινηματογραφικός παραγωγός Φιλοποίμην Φίνος.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο πεζογράφος Μ. Καραγάτσης (φιλολογικό ψευδώνυμο του Δημ. Ροδόπουλου).
- Γεννιέται στη Θεσσαλονίκη ο λογοτέχνης και ζωγράφος Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης.
- Πεθαίνει ο λόγιος ποιητής και πεζογράφος Δημήτριος Βικέλας (γ. 1835), πρώτος πρόεδρος της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής και ιδρυτής του «*Συλλόγου προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων*» (1899).

22 Φεβρουαρίου 1908

Δολοφονείται από τους Βούλγαρους ο πρώτος διερμηνέας του Ελληνικού Προξενείου Θεσσαλονίκης, Θεόδωρος Ασκητής, λόγω της επιτυχημένης δράσης της ελληνικής οργάνωσης της πόλης, με την οποία διακόπηκε ο εποικισμός των Βούλγαρων στη Θεσσαλονίκη.

Άνοιξη 1908

Ο θεατρικός επιχειρηματίας Λεωνίδας Αρνιώτης που διατηρεί ομώνυμο θέατρο στην οδό Ακαδημίας (σημερινή Λυρική Σκηνή), φέρνει για πρώτη φορά στην Ελλάδα ένα αεροπλάνο τύπου Bleriot. Χωρίς να πάρει μαθήματα πτήσης ο Αρνιώτης δεν καταφέρνει ποτέ να πετάξει το αεροπλάνο του.

20 Μαρτίου 1908

Κρήτη: Ο Αλ. Ζαΐμης ζητεί την απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων όπως προέβλεπε η ρύθμιση του 1906.

13 Μαΐου 1908

Αντάρτικα σώματα μεταξύ των οποίων και το σώμα του Ανθυπολοχαγού Λουκά Παπαλουκά (Ρουμελιώτη) και του Οπλαρχηγού Γ. Δικωνύμου – Μακρή, προσβάλλουν το χωριό Ιεροπηγή Κορεστίων, που είναι ισχυρό κέντρο βουλγαρικών συμμοριών. Στη μάχη που επακολουθεί πυρπολούνται 27 σπίτια και σκοτώνονται 30 Κομιτατζίδες.

8 Ιουλίου 1908

Δύναμη από 150 Κομιτατζίδες προσβάλλει το δεκαμελές αντάρτικο σώμα του Οπλαρχηγού Εμμ. Νικολούδη που βρίσκεται στο ύψωμα Πιπερίτσα του όρους Καϊμακτσαλάν. Τα σώματα των Βολάνη και Καραβίτη, μετά από προσχεδιασμένη ενέργεια προσβάλλουν τους Κομιτατζίδες από τα νώτα και τα πλευρά. Οι τελευταίοι υποχωρούν

άτακτα προς τη Βεύη Φλώρινας καταδικωμένοι από τους Έλληνες με αποτέλεσμα 28 νεκρούς μεταξύ των οποίων και ο αρχηγός τους Πογόντσες.

11 Ιουλίου 1908

Κίνημα Νεότουρκων Αξιωματούχων (της εθνικιστικής πτέρυγας «Κομιτάτο για την Ένωση και την Πρόοδο») στη Θεσσαλονίκη ανατρέπει το αυταρχικό σουλτανικό καθεστώς του Αμπτούλ Χαμίτ και το υποχρεώνει να επαναφέρει το Σύνταγμα του 1876. Το κέντρο βάρους της οργάνωσης μετατοπίζεται στους στρατιωτικούς. Αναπτρώνονται οι ελπίδες ελευθερίας όλων των εθνοτήτων της Μακεδονίας. Ο Εμβέρ Πασάς ένας από τους επικεφαλής του κινήματος απευθύνεται στο πλήθος στην πλατεία Ελευθερίας της Θεσσαλονίκης και τονίζει: «*Η δεσποτική κυβέρνηση πήρε σήμερα τέλος. Είμαστε όλοι αδέρφια. Δεν υπάρχουν πια στην Τουρκία Έλληνες, Βούλγαροι, Εβραίοι, Σέρβοι, Ρουμάνοι, Μουσουλμάνοι. Κάτω από τον ίδιο γαλανό ουρανό είμαστε όλοι μας περήφανοι, γιατί είμαστε Οθωμανοί*».

Ο Σουλτάνος ανασχηματίζει την κυβέρνηση, προκηρύσσει εκλογές για την ανάδειξη βουλής και παρέχει αμνηστία στους αντάρτες. Η εντύπωση ότι όλα θα πάνε καλά και οι Νεότουρκοι θα αναλάβουν πρωτοβουλίες, οδηγεί Έλληνες και Βούλγαρους στην **απόφαση για τερματισμό του Μακεδονικού Αγώνα**. Επιστρέφοντας οι Μακεδονομάχοι στην Αθήνα συναντούν συμμαθητές και συναδέλφους που τους παίρνουν σε μυστηριώδεις συναντήσεις όπου γίνονται συζητήσεις ορμητικές, ασύνδετες και πολυποικίλες. Κύρια μοτίβα είναι το ξέπλυμα της ντροπής του 1897, η τιμωρία των «δειλών πολιτικών» που αφήνουν αβοήθητους τους γενναίους Κρητικούς, η αδιαφορία για στρατιωτικές προετοιμασίες, η φαυλοκρατία, το ρουσφέτι και η συναλλαγή που οδηγεί τον τόπο στην καταστροφή.

15 Ιουλίου 1908

Κρήτη: Αρχίζει η αποχώρηση των ξένων στρατευμάτων.

7 Αυγούστου 1908

Οι αρχηγοί των αντάρτικων σωμάτων Μακρής, Βολάνης, Καραβίτης και Τσίτσος, με 140 Έλληνες αντάρτες πριν να επιστρέψουν στην ελεύθερη Ελλάδα μετά την Νεοτουρκική Επανάσταση, εισέρχονται θριαμβευτικά στο Μοναστήρι όπου γίνονται δεκτοί με στρατιωτικές τιμές από τις τουρκικές αρχές.

9 Αυγούστου 1908

Ο Οπλαρχηγός Νικ. Ανδριανάκης από τους Λάκκους Χανίων, σκοτώνεται σε συμπλοκή με Τούρκους κοντά στην Κατερίνη.

Σεπτέμβριος 1908

Η Αυστρία προσαρτά τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το νεοσύστατο Βουλγαρικό Βασίλειο την Ανατολική Ρωμυλία. Αναβρασμός στην Ελλάδα. Η Κρητική Συνέλευση αποφασίζει την ενθάρρυνση του Έλληνα πρωθυπουργού Γ. Θεοτόκη για την κατάλυση της υφιστάμενης τάξης και την εκλογή 5μελούς Εκτελεστικής Επιτροπής που θα κυβερνήσει το νησί στο όνομα του βασιλιά της Ελλάδας.

11 Σεπτεμβρίου 1908

Ο Οπλαρχηγός Ευάγγελος Κοροπούλης, συνεχίζοντας τη δράση του παρά τις εντολές του Ελληνικού Κέντρου για παύση πυρός, σκοτώνεται αφού περικυκλώνεται από τμήμα Τουρκικού Στρατού στη Ντάρζα Βίγλιστας στη Δυτ. Μακεδονία.

24 Σεπτεμβρίου 1908

Κρήτη: Η Βουλή της Κρητικής Πολιτείας αποφασίζει την κατάλυση των υφιστάμενων αρχών.

Οκτώβριος 1908

Υπογράφεται στην Αθήνα σε σπίτι της οδού Αριστοτέλους 37 το πρώτο πρωτόκολλο του «**Στρατιωτικού Συνδέσμου**» από τη σύμπραξη ενός αρχικού πυρήνα 10 ανθυπολοχαγών και υπολοχαγών.

4 Οκτωβρίου 1908

Δολοφονείται μέσα στο χωριό του ο Οπλαρχηγός Παύλος Ρακοβίτης από τους Νεότουρκους. Ακολουθούν αργότερα οι δολοφονίες του Πέτρου Περδίκας στη Σιάτιστα, του Γκόνου Γιώτα στα Γιαννιτσά, του Γεωργίου Καραϊσκάκη στη Στρώμνιτσα και άλλων. Με αυτόν τον τρόπο οι Νεότουρκοι αποβλέπουν στην εξόντωση όλων των σημαντικών οπλαρχηγών του Μακεδονικού Αγώνα.

15 Οκτωβρίου 1908

Κρήτη: Η Βουλή κηρύσσει την ανεξαρτησία της νήσου. Η Τουρκία απειλεί με πόλεμο την Ελλάδα. Ο πρωθυπουργός της Ελλάδας, Γ. Θεοτόκης, δηλώνει ότι η χώρα θα σεβαστεί τις αποφάσεις των μεγάλων Δυνάμεων.

1909

- Αρχίζουν να λειτουργούν τα πρώτα κινηματοθέατρα στην Αθήνα.
- Ο Γ. Παπανδρέου αποφοιτά με άριστα από την Νομική Σχολή Αθηνών.
- Ιδρύεται στη Θεσσαλονίκη η σοσιαλιστική εργατική ένωση «Φεντερασιόν».
- Ιδρύεται η Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών. Σημαντικότερες ανασκαφές στη Λήμνο και στην Κρήτη – Γόρτυνα και Φαιστό.
- Άγγελος Σικελιανός: *Ο αλαφροϊσκιωτος*.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο Έλληνας μεγιστάνας Σταύρος Νιάρχος.
- Γεννιέται στο Καστέλι Κισσάμου της Κρήτης ο ηθοποιός Μάνος Κατράκης.

- Γεννιέται στη Μονεβασιά ο ποιητής Γιάννης Ρίτσος.
- Γεννιέται ο ακαδημαϊκός, λογοτέχνης και ιστορικός της τέχνης Παντελής Πρεβελάκης.
- Γεννιέται στην Κέρκυρα ο γλύπτης Αχιλλέας Απέργης.
- Γεννιέται στο Παναϊτώλιο Αιτωλοακαρνανίας ο γλύπτης Χρήστος Καπράλος.
- Γεννιέται ο ακαδημαϊκός και βυζαντινολόγος Μανόλης Χατζηδάκης
- Γεννιέται ο Ελληνικής καταγωγής σκηνοθέτης του θεάτρου και του κινηματογράφου Ηλίας Καζάν, δημιουργός μεταξύ άλλων και της ταινίας *Λεωφορείον ο Πόθος*.
- Γεννιέται στην Αθήνα η ηθοποιός Κατερίνα Ανδρεάδη.
- Γεννιέται ο ηθοποιός Φραγκίσκος Μανέλης.

Απρίλιος 1909

> Συντρίβεται από τους Νεότουρκους αντικίνημα του Σουλτάνου Αμπντούλ Χαμίτ Β΄ ο οποίος ανατρέπεται και την θέση καταλαμβάνει ο αδελφός του Μεχμέτ Ε΄ Ρεσάτ. Περιδεής και ανίσχυρος καθίσταται από την αρχή άβουλο όργανο των Νεότουρκων.

> Εξαπολύονται σφαγές κατά των Αρμενίων στη πόλη των Αδάνων και γενικότερα σε όλη την Κιλικία. Οι Νεότουρκοι βρίσκουν την ευκαιρία και επιρρίπτουν τις ευθύνες στον Σουλτάνο. Στη δεύτερη φάση όμως των σφαγών παίρνουν μέρος στρατεύματα πιστά στους Νεότουρκους που στέλνονται από την Ευρωπαϊκή Τουρκία για να καταστείλουν τις ταραχές. Οι σφαγές σταματούν με την επέμβαση των Ευρωπαίων αφού χάσουν τη ζωή τους περίπου 20.000 Αρμένιοι.

1 Μαΐου 1909

Στη Θεσσαλονίκη σοσιαλιστές διαφόρων εθνοτήτων – Έλληνες, Ισραηλίτες, Βούλγαροι, Τούρκοι κ.α. – γιορτάζουν την Πρωτομαγιά, διαδηλώνοντας με κόκκινες σημαίες.

Μάιος 1909

Δεύτερος πυρήνας από λοχαγούς πλαισιώνει τον «*Στρατιωτικό Σύνδεσμο*» μετά από συγκέντρωση στην οδό Πατησίων στο σπίτι του ιλάρχου Ε. Ζυμβρακάκη. Στην ομάδα εμφανίζονται για πρώτη φορά δύο υποπλοίαρχοι του Ναυτικού, ο Κ. Τυπάλδος και ο Α. Χατζηκυριάκος. Ταυτόχρονα οι υπαξιωματικοί σχηματίζουν δική τους ομάδα με αρχηγό τον βουλευτή και λοχαγό Γεώργιο Καραϊσκάκη (εγγονό του στρατηγού της Ρούμελης). Στις ομάδες συμμετέχουν μεταξύ άλλων οι λοχίας Νικόλαος Πλαστήρας, λοχίας Γεώργιος Κονδύλης και λοχαγός Θ. Πάγκαλος.

4 Ιουνίου 1909

Συντάσσεται νέο πρωτόκολλο του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*». Διορίζεται 15μελής επιτροπή με επικεφαλής τον συνταγματάρχη πυροβολικού Νικόλαο Ζορμπά.

25-27 Ιουνίου 1909

Οι ομάδες του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*», 181 αξιωματικοί κατά τον Μελά, 163 κατά τον Πάγκαλο, συγκεντρώνονται στο σπίτι του υπολοχαγού Χ. Χατζημιχάλη στην πλατεία Κυριακού. Η ομάδα των υπολοχαγών, ανθυπολοχαγών ομιλεί με πνεύμα αντιδυναστικό και επιμένει στη λήψη ριζικών μέτρων. Η δεύτερη των λοχαγών υιοθετεί λογικότερη στάση, επιμένοντας στο απαραβίαστο του Στέμματος και στη λειτουργία της Πολιτείας μέσω του Κοινοβουλίου. Α. Χατζηκυριάκος και Κ. Τυπάλδος προτείνουν τη θανάτωση του Βασιλέα και την εκδίωξη των μελών της Βασιλικής Οικογένειας. Επικρατούν οι μετριοπαθείς απόψεις των λοχαγών Γουβέλη και Ζυμβρακάκη. Προκηρύσσονται εκλογές για ανακήρυξη Κεντρικής Επιτροπής 26 και 27 Ιουνίου στον κήπο του Ζυμβρακάκη. Η πρώτη επίσημη 15μελής Κ.Ε. περιλαμβάνει τους υποπλοίαρχους Α. Χατζηκυριάκο και Κ. Λιόλιο. Αργότερα στις 4 Ιουλίου η τελική Κ.Ε. σχηματίζεται από 7 λοχαγούς και τους ίδιους 2 υποπλοίαρχους. Οι συγκεντρώσεις ανακαλύπτονται από τον Φρούραρχο Αθηνών συνταγματάρχη Σχινά και τον υπασπιστή του ιλάρχο Μπενηψάλτη. Η Γενική Διοίκηση Στρατού ενεργεί ανακρίσεις και αποφασίζεται η απόταξη 12 αξιωματικών μεταξύ των οποίων του υποπλοίαρχου Κ. Τυπάλδου.

7 Ιουλίου 1909

Παραίτεται ο Γ. Θεοτόκης και υποδεικνύει στον Βασιλέα να αναθέσει την εντολή στον Δ. Ράλλη. Το υπουργείο Στρατιωτικών αναλαμβάνει ο αντισυνταγματάρχης Μανουσogiαννάκης και το υπουργείο Ναυτικών ο πλωτάρχης και βουλευτής Ύδρας Αθ. Μιαούλης, ταγμένος με τον «*Στρατιωτικό Σύνδεσμο*».

15 Ιουλίου 1909

Κρήτη: Αποχωρούν και τα τελευταία ξένα στρατεύματα. Η Ελληνική Σημαία υψώνεται στην είσοδο της Σούδας και στα δημόσια κτίρια. Η Τουρκία αντιδρά αλλά ο Ελ. Βενιζέλος αρνείται την υποστολή της.

12 Αυγούστου 1909

Πραγματοποιείται επιχείρηση σύλληψης αξιωματικών του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*». Οι περισσότεροι διαφεύγουν.

14-15 Αυγούστου 1909

> Ο πρωθυπουργός Δ. Ράλλης διώχνει με σκαιό τρόπο τους λοχαγούς Γουβέλη και Φικιώρη και τον υποπλοίαρχο Α. Χατζηκυριάκο όταν προσπαθούν να συζητήσουν μαζί του το πρόγραμμα του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*». Ταυτόχρονα ένας μυθομανής δημοσιογράφος ο Πλάτων Ροδανάκης χαλκεύει δηλώσεις του Σεφκέτ Πασσά ότι «*θα πιή τον καφέ του υπό την Ακρόπολη*».

> Τη νύχτα της 14ης προς τη 15η εκδηλώνεται **Στρατιωτικό Κίνημα στο Γουδί**. 3.000 οπλίτες και αξιωματικοί μετατρέπουν το στρατόπεδο σε οχυρό με 250 υπεείς και 12 πυροβόλα. Κύρια αιτήματα είναι: οι εκτεταμένες

μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση, την Οικονομία, τη Δικαιοσύνη, η μετάκληση ξένης στρατιωτικής οργανωτικής αποστολής και η αλλαγή στη Διοίκηση των Ενόπλων Δυνάμεων. Οι αξιωματικοί απαιτούν άμεση παραίτηση της κυβέρνησης Ράλλη και παύση κάθε ανάμιξης των πριγκίπων στα του στρατεύματος. Ο Κ. Μαυρομιχάλης σχηματίζει κυβέρνηση και ο αρχηγός του *Στρατιωτικού Συνδέσμου* συνταγματάρχης Ζορμπάς με ανύπαρκτο προγραμματισμό διαγράφει τα αιτήματα που αναφέρονται σε βία, ζητά αμνηστία και εγκαταλείπει το στρατόπεδο.

18 Αυγούστου 1909

Κρήτη: Παραιτείται η Εκτελεστική Επιτροπή. Η Ελληνική σημαία υποστέλλεται αναγκαστικά από άγημα των μεγάλων δυνάμεων που αποβιβάζεται στο νησί.

28 Αυγούστου 1909

Ο Γεώργιος Α', αποδεχόμενος σχετικό αίτημα του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*», ορίζει κυβέρνηση υπό τον Κυριακούλη Μαυρομιχάλη.

14 Σεπτεμβρίου 1909

Πραγματοποιείται παλλαϊκό συλλαλητήριο στην Αθήνα υπέρ του «*Συνδέσμου*». Οι διαδηλωτές φθάνουν από το Πεδίον του Άρεως προ των Ανακτόρων και απευθύνεται προς αυτούς ο βασιλεύς Γεώργιος Α'.

16 Σεπτεμβρίου 1909

Οργανώνεται στην Καρδίτσα το πρώτο παλλαϊκό συλλαλητήριο.

Οκτώβριος 1909

Ο «*Στρατιωτικός Σύνδεσμος*» καλεί από την Κρήτη τον Ελευθέριο Βενιζέλο να αναλάβει τη διακυβέρνηση της Ελλάδας.

14-16 Οκτωβρίου 1909

Κίνημα Τυπάλδου. Ο υποπλοίαρχος Κ. Τυπάλδος μέλος του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*» μετά από περιφορά αιτημάτων στις Ναυτικές υπηρεσίες για αποκατάσταση αξιωματικών της Σχολής Ναυτικών Δοκίμων, προσηλύτιση οπαδών, επικοινωνία με τον αρχηγό του Συνδέσμου συνταγματάρχη Ζορμπά και τον ίλαρχο Ζυμβρακάκη, έρχεται σε επαφή τον υπουργό Δαμιανό ο οποίος αρνείται να δεχτεί τα αιτήματα. Η ηγεσία του «*Στρατιωτικού Συνδέσμου*» αποφασίζει να τον εξουδετερώσει αποκλείοντάς τον στον Ναύσταθμο Σαλαμίνας.

Εκεί βρίσκεται πολιορκημένος με τη μοίρα των θωρηκτών υπό τον Ι. Μιαούλη να αποκόπτει κάθε επικοινωνία με το Πέραμα και το Κερασίσι. Ο Τυπάλδος κρατάει όμηρο τον Διευθυντή του Ναυστάθμου υποναύαρχο Δ. Βουδούρη και τηλεγραφεί στο υπουργό Δαμιανό ότι παίρνει μέτρα αμύνης. Ταυτόχρονα επανδρώνει τρία αντιτορπιλικά *Σφενδόνη*, *Ναυκρατούσα* και *Θύελλα* με οπαδούς του. Το απόγευμα ο Μιαούλης προχωρεί προς τον Ναύσταθμο με το θωρηκτό *Ψαρά* πλαισιωμένος από τις *Σπέτσες* και *Υδρα*. Ο Τυπάλδος ανεβαίνει στην «*Σφενδόνη*» και υποστηριζόμενος από την *Ναυκρατούσα* και τη *Θύελλα*, ανοίγει πυρ κατά των *Ψαρών*. Τα *Ψαρά* ανακόπτουν και προχωρεί η *Υδρα* την οποία κτυπά με τα ταχυβόλα του ο Τυπάλδος. Τα *Ψαρά* ανταποδίδουν αμέσως τις βολές που χτυπούν την *Σφενδόνη* και *Ναυκρατούσα*. Μετά οι κάνες των *Ψαρών* υψώνονται λίγο και χτυπούν το Νοσοκομείο και τον Συνοικισμό στο Πέραμα για να συνειδητοποιήσουν ο Τυπάλδος και τα πληρώματα τον κίνδυνο κατά των οικογενειών τους. Το αποτέλεσμα είναι 8 νεκροί στα αντιτορπιλικά και 5 τραυματίες, υπαξιωματικοί και ναύτες. Την νύχτα προς την επόμενη, Τυπάλδος, Δημούλης, Δεμέστιχας, Κολιαλέξης κ.ά. αποθαρρημένοι περνούν κρυφά στην παραλία Μεγάρων και περιφέρονται τρία μερόνυχτα στο όρος Πατέρας. Κατόπιν άλλοι διαφεύγουν προς Κακοσάλεσι και άλλοι κρύβονται στην Αθήνα. Τυπάλδος και Δημούλης συλλαμβάνονται στην οδό Πατησίων κλείνονται στις φυλακές Αβέρωφ και κατόπιν στις φυλακές Συγγρού. Εκεί ο Τυπάλδος σε 64 πυκνογραμμένες χειρόγραφες σελίδες εξηγεί τους λόγους των πράξεών του. Μέσα σε τρεις μήνες αποστρατεύονται όλοι όσους ζητά ο υπόλογος του Κινήματος.

Νοέμβριος 1909

Η κυβέρνηση Κυριακούλη Μαυρομιχάλη αποφασίζει την παραγγελία του θωρηκτού «*Γεώργιος Αβέρωφ*», 10.000 τόνων έναντι 24 εκατομμυρίων δραχμών. Τα 8 εκατομμύρια προέρχονται από κληροδότημα του Γεωργίου Αβέρωφ. Το πλοίο θα παραδοθεί το 1911.

Δεκέμβριος 1909

Το δημόσιο έλλειμμα αγγίζει τα 14 εκατομμύρια δραχμές. Κύριος λόγος οι στρατιωτικές δαπάνες.

28 Δεκεμβρίου 1909

Ο «*Άνθρωπος της Χαλέπας*», γλυστράει κρυφά από το ατμόπλοιο *Σιγκαπόρη* της ατμοπλοΐας «*Φλόριο*» και χώνεται βιαστικά σε ξενοδοχείο Β' κατηγορίας κοντά στην Ομόνοια. Για να μην καταστεί όμηρος των στρατιωτικών αποποιείται την προσφορά του «*Συνδέσμου*» να αναλάβει την πρωθυπουργία. Προτείνει αντικατάσταση της κυβέρνησης Μαυρομιχάλη, διάλυση του «*Συνδέσμου*» και διενέργεια εκλογών για τη σύγκληση Αναθεωρητικής Συνταγματικής Συνέλευσης. Η πρόταση υιοθετείται από τον Βασιλέα και τους πολιτικούς αρχηγούς και επικυρώνεται σε Συμβούλιο του Στέμματος στις 16 Ιανουαρίου 1910. Μαζί με τη νέα δεκαετία ανατέλλει το άστρο του Βενιζέλου και το σύγχρονο Ελληνικό κράτος.